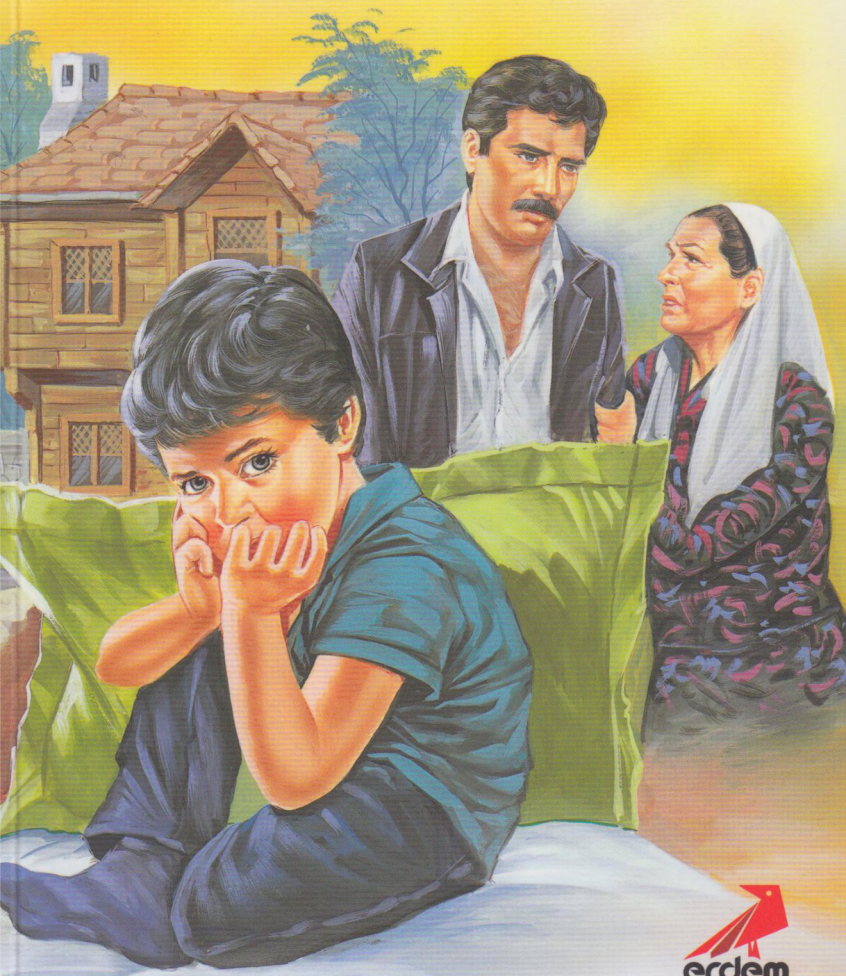
KEMALETTİN TUĞCU

11. Baskı

SAKAT ÇOCUK

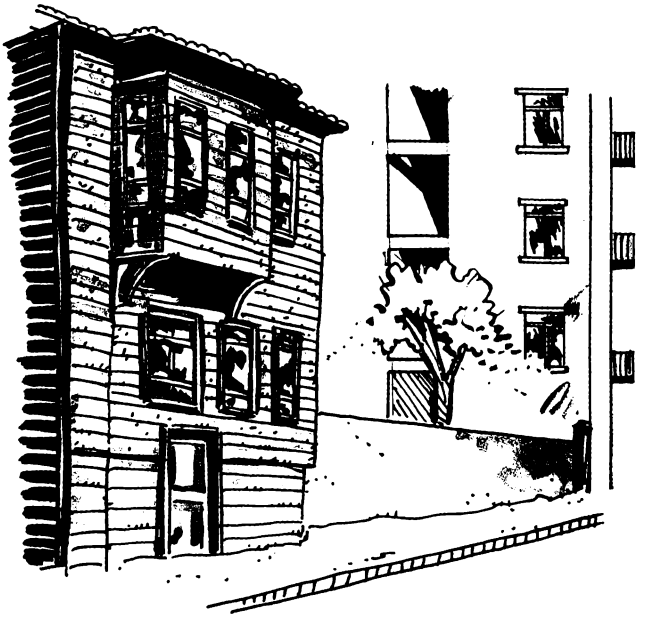
erdem çocuk

Kemalettin Tuğcu'dan Seçmeler

SAKAT ÇOCUK

erdem
çocuk

TAHTA EV

Böyle diyorlardı ona. İki katlı, küçük, tahtadan yapılmış eski evlerden biriydi. Şehirde pek benzeri kalmadığı hâlde o, eski zamanı yaşar gibiydi. Pencerelerinde kafes, alt katta kapının sağındaki odada cumbası vardı. Sol tarafında bir boş arsa, arkasında da yine bir ev tabanı büyüklüğünde bahçesi

vardı. Mahallede izbandut gibi dikilmiş olan altışar, sekizer katlı apartmanlar hep bu bahçeye bakardı. Orada ihtiyar bir incir ağacı, bir çakal eriği vardı.

Evin sahibi olan Bekir Efendi, sabahleyin erkenden, semtteki dükkânlardan alışverişini yapar, sokak üstündeki pencereden aldıklarını karısına uzatır ve işine giderdi. Akşamları da hava karardıktan sonra döner ve evine giderdi.

Onun ne iş yaptığını bilen yoktu. Çünkü tahta evin sahibiydi ve ona bey demez, efendi derlerdi.

Üzerindeki eski elbiseden başka bir şey giydiği görülmezdi. Pek karlı hava olursa eski bir palto giyer, diğer günleri ceketi ile atlatırdı. Bekir Efendi köşeyi döndüğü zaman onu görenler,

– Bekir Efendi gidiyor, derler, Tekir kediler hiç renk değiştirmezler ya, Bekir Efendi de hep aynı elbiseyi giydiği için ona öyle söylerlerdi.

O evde bir oğlan çocuk vardı. Hep cumbanın içinde oturur ve caddede oynayan çocukları seyrederdi. Ara sıra bu oynayan çocukların birinin davranışından heyecanlanarak bağırırdı. Oynayan çocuk ya kaydırağını alıp kaçmış ya da birisi oyun oynarken çizgiye basmıştır.

Evin kadını hep pencerenin önünde otururdu. Başında hep bir başörtüsü olurdu. Bir yere çıktığı görülmez, çoğu zaman epeyce büyümüş olan oğlunu da kucağına alırdı.

Mahalledeki evler birer birer yıkılmış, koskoca apartmanlar dikilmişti. Artık tahta evde oturanları

tanıyan kalmamıştı. Onları bir işçi ailesi olarak bilirler ve bu ev mahalleye bir gerilik, bir eskilik verdiği için onun yıkılıp ortadan kalkmasını isterlerdi.

Hatta ev alıp satmakla, yapı yapmakla geçinen birisi, Bekir Efendi'yi sokakta tutarak ona bir teklif yapmış:

– Şu sizin tahta evi kaça satarsınız?

Bekir Efendi şaşırmıştı.

– Ben evimi satmıyorum ki.

– Yani diyorum, satacak olsanız kaça satarsınız?

– Evimi satmayı hiç düşünmedim.

– Canım evi satarsınız, güzel bir daireye taşınırsınız. Sıcacık kalorifer, yepyeni ev.

– Apartman dairelerinin rahatlığını bilirim ama benim evim satılık değil.

– Olur ama bu akıllı işi değil.

– Satmam beyim, bu ev eski İstanbul evlerinden biri. Yıkılmasına, satılmasına müsaade etmiyorlar.

– Haa bu mesele, iyi ama evin nesi antika?

– Bilmem onu Anıtlar Derneğine sorun.

Paralı insanlar biraz patavatsız ve saygısız oluyorlar. Bir gün pencerenin önünde oturan Necibe Hanım'a da sokaktan geçen şık bir hanım, durarak seslenmişti:

– Temizliğe gidiyor musunuz? Ben daha fazla para veriyorum.

Necibe Hanım'ın:

– Ben çalışmıyorum hanımefendi, demesine karşılık şık hanım,

– Boş durmaktan daha iyi ya, demişti. Üstüne başına yaparsın fena mı?

Necibe Hanım çekilmiş, kadın söylene söylene uzaklaşmıştı. Necibe Hanım değil çalışmak evden bile çıkmazdı. Mahallede eskilerden kimse kalmadığı için onları tanıyan yoktu.

Bu aile daha çok alt katta otururdu. Belki bu alt kat daha iyi ısınıdığı içindi.

İkinci katta caddeye bakan iki oda ve bunların da ikişer penceresi vardı. Bu pencereler daima eski perdelerle kapalı bulunur.

Evin kapısı, Bekir Efendi evden çıkarken veya eve dönerken açılırdı. Bu kapının önünde çocuklar kilimler yayar ve orada misafircilik oynarlardı.

Sabah, öğle ve akşam paydosunda semtteki ilkokulun çocuklarının sesleri oraya kadar gelirdi. Sabahleyin siyah önlükleri, beyaz yakalarıyla çocuklar, çantalarını savurarak okula gider, akşamları üçer beşer oynaşarak dönerlerdi.

Sokak kapısından girince mutfak kapısı ve ikinci kata çıkılan merdivenle karşılaşılırdı. Merdivenin sağında olan mutfağın, bahçeye açılan bir kapısı vardı.

Tahta perde ve duvarla komşu binalardan ayrılmış olan bu küçük bahçenin havasını ve ışığını bu binalar kestiği için incir ağacı artık yemiş vermiyordu.

Bir çengelle kapatılan tahta bahçe kapısını açan mahallenin çocukları içeriye girer, çakal eriğinin fındık kadar irileşen tanelerini dallarıyla birlikte kırar, kapıyı açık bırakarak kaçarlardı.

Yazdan yaza Bekir Efendi elinde bir süpürge ile evin damına çıkar ve komşuların pencerelerden attığı bez parçalarını, sigara kutularını, başka süprüntüleri süpürür, damı temizlerdi. Ama evlerinde çöp tenekesi, başka çöp atacak yerleri yokmuş gibi apartman komşuları yine oraya çöp atarlardı.

Bekir Efendi ve Necibe Hanım bunun için daha bir kere şikâyet etmemişlerdi. Onlar ses çıkarmadıkça komşular ellerine geçenleri atmaktan çekinmiyorlardı.

Dama çıkıp pislikleri süpüren bu adam ne iş yapardı acaba. Bunu bilen yoktu. Adamcağız damdayken, bir gün bir apartman kapıcısı gelmişti kapıya. Bekir Efendi, diye seslendi. Adamcağız indi aşağıya...

– Bana bak, dedi kapıcı. Bizim dama çıkar mısınız? Yönetici iyi para verir. Akan bir iki yer var.

Bekir Efendi:

– Ben işçi değilim, dedi.

Kapıcı bayağı kızdı.

– Adam, eline mi yapışır. Kendi evinin damına çıkıyorsun ya. Bir dolanıver. Eline mi yapışır. Parasıyla değil mi?

Bekir Efendi:

– Bahçeye gir, dedi. Oraya işçiler, ustalar gelir. Haber bıraksan da olur.

Kapıyı kapatıp içeri çekildi. Dışarıda kapıcı bir süre söylendi.

– Emme suratsız adam. İş verirsin beğenmez.

Necibe Hanım, bahçeyi ayrıca temizler, atılan süprüntüleri bir tenekeye koyardı.

Bir gün bahçeye bakan bir pencerenin önünde iki komşu kahvelerini içerlerken birisi boş sigara kutusunu aşağıya fırlatmış, öteki,

– Ayol kadıncağız yeni temizledi bahçesini, demişti. Utansana.

Kutuyu atan kadın,

– İşi ne, dedi. Temizlesin.

Bu komşular yazın birkaç aylığına yazlıklarına veya seyahate gidiyorlardı. O zaman bir süre olsun süprüntü görülmezdi.

Ev tahtadandı ama içinde, ikinci katın damından bir hayli yükseğe kadar çıkan tuğladan bir bacası vardı.

Bir Pazar günü apartman yöneticilerinden biri gelmişti.

– Bekir Efendi, diyordu. Bu bacanın bir çaresine bak.

– Ne gibi, dedi.

Bekir Efendi:

– Ne gibi olacak, pencerelerden içeriye duman giriyor, dairelerdekiler rahatsız oluyorlar.

– Yani ne yapalım, soba yakmayalım mı?

– Orasını bilmem. Belediyeye müracaat ederiz. Böyle imalı imalı konuşma, rahatsız oluyorlar, kes şu dumanı.

– Ben şimdiye kadar şikâyet etmedim.

– Sen etmedinse biz ederiz.

Etmişlerdi de. Açık bir havada gelen memurlar bacaya baktılar ve dama kadar çıktılar. Bir de ne

görsünler, şikâyetçi olan komşuların pencerelerinden atılan çorap, içki şişeleri, sigara kutuları yetmiyormuş gibi kullanılmayan bazı eşya da dama konmuş.

İki memur yöneticiyi de getirerek durumu göstermişler. Karşı apartmana gidip dairenin kiracısına para cezası kestiler.

İşte bundan sonra tahta evin sahipleri büsbütün kötü kişi ilan edildiler.

Daire sahipleri söyleniyorlardı.

– Ev alma komşu al, derler. Hâllerine bakmıyorlar da belediyeye şikâyet ediyorlar.

Zengin adam bu aldırır mı? Akşamcı olan beyefendi bağırıyordu.

– Veririm cezayı, gene yaparım, gene yaparım.

Bekir Efendi dalaşmak taraftarı değildi. Zaten belediye memurlarını getiren kendisi değildi. Pencerelerden içeriye duman sızıyor diye o komşu şikâyet etmişti.

Şimdi Necibe Hanım bahçeyi temizlemeye çıktığı zaman pencerelerde alaylı yüzler beliriyor, birisi diğerine sesleniyordu.

– Kolay gele komşu, neyle meşgulsün bugün?

Necibe Hanım aldırmıyordu. Dama, şişe ile su dökenler bile oluyordu.

Bekir Efendi bunları tespit etti. Anıtlar Derneğine başvurdu. Gelen belediye memurları, apartmanın dama bakan penceresini kapattılar. Diğer yerlerden çöp atılmamasını, bu evin eski eserlerden olduğu için saklandığını bildirdiler. Yöneticileri sorumlu tuttular.

Kötü insanlarla baş edilir mi? Şimdi getirilen işçi kadınları apartman komşuları teşvik ediyorlardı.

– Pencereyi aç, çamurlu suyu bahçeye savur.

Fakat bu su bazen diğer katların penceresine çarpıyor ve balkonlarına çamaşır asanları zarara sokuyordu. Bu nedenle komşular birbirlerine girmeye, avaz avaz dalaşmaya başladılar.

Necibe Hanım, etliye sütlüye karışmıyor, pencerenin önünde oturuyor, oğlu Candar ile birlikte oynayan çocukları seyrediyordu.

Yoldan geçenler hep yabancıydı. Kimse Necibe Hanım'a aşinalık etmezdi. Onları kötü komşu bellemişlerdi.

CANDAR

Bekir Efendi, kendisine babadan kalan evin hiçbir şeyini değiştirmemişti. Kapıya bile elektrik düğmesi yaptırmamıştı. Dışarıdan gelenler kapının tokmağını birkaç defa vururlardı. Bunu da çoktan beri kimsenin yaptığı yoktu. Çünkü onları arayan, soran, kapılarını çalan bulunmuyordu.

Necibe Hanım, kapının tokmağının hızlı hızlı çalındığını duyunca kalktı.

– Allah Allah, dedi. Bu da kim?

Odadan çıkıp kapıya doğru yürürken kapı bir daha çalındı. Necibe Hanım başını örtüp kapıyı araladı.

– Kim o, dedi. Ne istiyorsunuz?

Dışarıdan kapıyı itti birisi, az daha kapı kadının yüzüne çarpacaktı. Apartmanda oturanlardan orta yaşlı bir bey hiddetten kızarmış bir yüzle kırmızı taş döşeli avluya girdi. Kapının dışında da apartman yöneticisi vardı.

– Nerede o yumurcak?

Necibe Hanım:

– Ne yumurcağı, dedi. Ne arıyorsunuz burada?

– Ne arayacağım, kapıları çalıp kaçan o yumurcağı arıyorum, diye âdeta bağırdı adam.

– Burada yumurcak filan yok beyefendi.

– Hanım çocuğuna terbiye ver. El âlemi rahatsız etmesin. Ne yok diyorsun. Cumba içinde oturan kim?

Necibe Hanım:

– O benim oğlum Candar, dedi.

– Maşallah iyi terbiye veriyorsun oğluna. Anası babası beceremezse başkaları becerir.

Necibe Hanım:

– Sokmazdım sizi içeriye ama usandım artık.

Eve ne zamandır yabancı bir insan girmemişti. Necibe Hanım büyük bir kızgınlık içinde,

– Oğlumu terbiye etmeye geldiniz öyle mi, dedi. Buyurun içeriye.

Sonra derin bir üzüntü içinde,

– Ah, dedi. Benim oğlumda keşke kapıları çalıp kaçsa, keşke mahallede top oynayıp komşuların camlarını kırsa.

Yol gösterdi önce kendisi girdi. Arkasından odaya iki yabancı adam, cumbanın içinde oturmuş, ayaklarını odaya doğru sarkıtmış olan altı yedi yaşlarındaki oğlanı gördüler. Hava sıcaktı ve çocuğun çorapsız ayakları, dizlerinden sonrası incecikti ve boş bir çorap gibi sallanıyordu.

Necibe Hanım'ın gözlerinden yaşlar indi.

– Daha yaşına gelmeden, felç oldu dedi. Çocuk felci.

Dizlerinden yukarısı bayağı gelişmiş ve iyi beslenmiş olan çocuk eve giren bu yabancı insanlara biraz korku ve biraz da şaşkınlıkla bakıyordu.

İki erkek bu manzaraya dayanamadılar. İkisi de peş peşe odadan çıktılar ve kapıyı açık bırakarak çekip gittiler.

Necibe Hanım arkalarından kapıyı kapattı. "Vicdansızlar" diye söylendi.

Sonra gözyaşlarını bileği ile silerek odaya girdi. Çocuk hâlâ şaşkındı ve annesine bakışlarıyla bir şeyler soruyordu.

Candar:

– Anne, dedi. Bu adamlar kim?

– Komşular, dedi Necibe Hanım.

– Bizim evimize neden gelmişler?

– Yanlışlık olmuş oğlum.

– O adamlardan biri Oğuz'un babası değil mi?

– Hangi Oğuz'un Can?

– Hani yaramaz bir oğlan var ya. Kızların bizim evin yanına çizdikleri çizgileri silip kaçıyor. Kızlar da onu kovalıyor.

– Sen hep cumbadan bakıp görüyorsun onları.

Necibe Hanım, cumbanın içine yerleştirdiği ince minderi düzeltti. Zaten hep orada oturuyor, oradan kafesin deliklerinden hem karşıyı hem de yolun iki tarafını görüyordu.

Çocuk, iki yaşındayken hemen hemen yürümeye başlamıştı ki ateşli bir hastalıktan sonra çocuğun dizlerinden aşağısı tutmaz olmuştu. Yürümek için kalktığı zaman dizlerinin üstüne düşmeye başlamıştı. Dispansere götürdükleri zaman, oradaki hekim hem Bekir Efendi'yi hem de Necibe Hanım'ı paylamıştı.

– Neden çocuk felci aşısı yaptırmadınız? Şimdi günah değil mi bu çocuğa? Ömrünün sonuna kadar böyle sürecek. Siz nasıl ana babasınız?

İkisi de yıkılmışlardı bir anda. Onlar bunu isterler miydi! Çocuk topaç gibiydi. Tamamıyla sağlıklı görünüyordu. Birçok aşı yaptırmışlardı. Necibe Hanım hastalanır diye Can'ı hiç sokağa çıkarmazdı. Sadece kendi bahçelerinde güneşlendirir, bazen yakındaki parka kadar gider, oğlunu kucağından indirmeden biraz otururdu.

Kimselerle görüştükleri yoktu ki çocuğun mikrop almasından korksunlar.

Önce birbirlerine suç yüklemiş, sonra bu suçu

bölüşmüşlerdi. Bir felç, biricik oğullarını sakat etmişti işte.

Necibe Hanım, o gün bugündür sakat çocuğu bırakıp evden çıkmamıştı. Gezmek, süslenmek, şarkı söylemek gibi insanı ferahlatan her şeyi bırakmıştı. Çocuk onun göğsünde açılmış bir yara olmuştu.

Bekir Bey de bir yere gitmezdi. O işine gidip gelirken akşama kadar evini düşünür, bardaktan boşanırcasına yağmur yağsa gene bir dakika geç kalmadan evine gelirdi.

Bu çocuğu avutmak, eğlendirmek, yüzünü güldürmek için ne mümkünse, ellerinden ne geliyorsa yapıyorlardı.

Dışarıda renkli ve hareketli bir dünya vardı. Bir iki hekime göstermişlerdi. Çocuğun tedavisini mümkün görmemişlerdi. Hatta onları bir de bu hekimler azarlamışlardı: "Bu çocuğun yaşadığı sürece çekeceği ıstırabı siz verdiniz ona."

Yine de kapı kapı dolaşıp çare aramışlardı.

"Dispanser mi bulamadınız, hastane mi bulamadınız? Sizin gibi kafasız insanlar dünyaya getirdikleri çocukları süründürürler." Karı kocanın işittiği azarlamaların hesabı yoktu. Ağızlarının tadı tamamıyla kaçmış, yaşama sevinçleri kalmamıştı.

Altı yıl önce bu çocuk dünyaya geldiği zaman iyi ve yetenekli bir memur olan Bekir Bey'e Anadolu'da bir müdürlük teklif etmişlerdi. Fakat o çocuğun hastalandığı sırada çok kederlenmişti, gidemeyeceğini söylemiş ve üst kademedekileri gücendirmişti.

Tapu dairesinde memur olarak kaldı. Yanında yetiştirdikleri onun başına amir olarak atandılar. Arkadaşları çene çalarken o başını kaldırmadan çalışır, koskoca defterleri araştırır, karşısına dikilenlere laf anlatmaya çalışırdı.

Gene de hakikati gören, onun çalışkanlığını, başarısını takdir eden yoktu. Bir aralık darılmış, evine çekilmişti.

"Öyle de eziyet, böyle de." demişti. "Komisyonculuk yaparım yine de bu kadar para kazanırım." Ama o elini çekince daire alt üst oldu. Elini işe süren yoktu. Ne olursa Bekir Bey bilirdi bu işi diyorlardı.

Peki onlar ne yapıyorlardı? Saatlerce gözlüklerinin camını silip gazete okuyor ve öğleyin nerede yemek yiyeceklerini konuşuyorlardı.

Başmüdür bile hademe yollayıp sorardı Bekir Bey'e.

– Birader, derdi. Nedir bu dairenin hâli? Sen eski bir memursun, neden yetiştirmedin bunları? Hep yükün altına ne diye girdin?

Bekir Bey:

– Benim canım burnumda, dedi. Bir de sen yüklenme müdür bey.

Neydi bu adamın derdi? Nihayet iş anlaşılmıştı ama yine Bekir Bey'e tenkit ve ayıplama:

– Kardeşim, sen medeni bir adamsın, burası köy mü, dağ başı mı? Neden çocuğuna aşı yaptırmazsın? Çek bakalım şimdi kahrını.

Bekir Bey:

– Çekiyorum, dedi. Sizin söylemenize gerek yok. Sorarım size, siz çocuğunuza felç aşısı yaptırdınız mı? Bu dairedekilerin hepsi yaptırmışlar mı? Bu hastalık yeni değil mi? Üzerine titrediğimiz çocuğumuzu bir yere çıkarmaz, her şeyden sakınırken ne diye aşı yaptıralım. Ben bilmez miyim kabahatimi? Bir de siz mi yükleneceksiniz üstüme.

Kalkmıştı yerinden. Başmüdür:

– Nereye gidiyorsun, otursana.

– Ben artık sizin memurunuz değilim, demişti Bekir Bey.

– Kardeşim, sen bu daireye emek vermişsin. Başına bir felaket gelmiş, avunmak için kendini işe vermişsin. Etrafında bir alay hayırsız memur. Ne yapacaksın, daha emekliliğine seneler var. Seni sivil muhafızın yanına vereyim. Adam bir iki sene içinde emekli olacak yerine geçersin. Tepme kısmetini, olmuş olanlar. Eşine de yazık çocuğa da. Sen çalışmazsan ne olacak? Hiç olmazsa elinde imkân olur, oğlunu hekime, hocaya götürürsün. Cebin de biraz genişler.

Bekir Bey, hak vermiş ve tapuda başmemur olmuştu. Hakikaten iki yıl sonra da sivil muhafız memuru olmuştu. Yani o dairenin başı.

Kazancı artmıştı, biraz geçimleri de genişlemişti ama Bekir Efendi gene o Bekir Efendi.

Kılık kıyafet değişmemişti. Bazı kapıcılar bey olmuşlardı. Bakkal çakal bile beydi ama ona efendilikten başka paye vermiyorlardı.

Elinden iş gelen adamdı. Dahası da çalışırdı. Muhafızlığına bir diyecek yoktu. Alım satım işlerine gelenleri süründürmez, karşısında divan durdurmazdı. Ne lazımsa onu söyler, istedikleri tamam olunca adamın işini görür, bir başkasının işine bakardı.

Evine gelir gelmez biçare oğluyla konuşur, onu avutmak için ufak tefek oyuncaklar alırdı.

Yere oturup bacaklarını açarak, karşısında kendisi gibi oturan oğlu ile bir topu atıp tutardı. Sonra paraya kıyıp aldığı bir otomobili birbirlerine hızla iterlerdi.

Bazen ortaya bir leğen su koyup önce kâğıttan, sonra da tahtadan yaptığı bir kayığı yüzdürürlerdi.

Gezmeyen, gezdirilmeyen çocuk merak ediyordu: "Kayık nedir, deniz nedir?"

ANA BABA ÇİLESİ

Bekir Bey'in daha iyi bir mevkiye geçmesi ve daha fazla paraya sahip olması onların hayatını değiştirmemişti. Necibe Hanım ne kadar sıkılsa yine evinden dışarı çıkmıyor, ne kadar bunalsa yine o sakat oğlunu kendi hâline bırakmıyordu. Bekir Bey de işinde dalgın dalgın hep çareler düşünür, tanıdığı hekimlere yanıp yakınırdı. Kimse bir çıkar yol gösteremiyordu. Onlar, çilelerini çekmek zorundaydılar.

O evde felçli bir çocuğun bulunduğu, semtte yayılmıştı. Yaramaz bir oğlanın babası ve lüks bir dairenin

sahibi olan komşu, çocuğu azarlamak için gidip de odada sakat çocuğu görünce fena hâlde utanmış ve kapıcıdan yöneticiye kadar hepsini haşlamıştı. Bu arada yaramaz oğlu babasından mükemmel bir dayak yedi. Cumbada gördüğü çocuğa ettiği iftiraların cezasını çekti.

Ama o da bir çocuktu ve dayak onu uslandıramazdı. Yine apartman kapılarını çalıp bir yere saklanıyor ve kapıyı açanlarla uzaktan alay ediyordu.

Kendisi gibi zararlı arkadaşlarıyla ellerine geçirdikleri oka, küçük taşlar yerleştirip pencere camlarını kırmak bir zevk oluyordu.

Kimin ne yaptığı mahallede bilindiği için Oğuz'un babası da diğer çocukların babalarıyla birlikte cam taktırmak zorunda kalıyor ve bu çocuklarla nasıl baş edeceklerini kara kara düşünüyorlardı.

Candar, cumbada oturmadığı için kışın okula giden çocukları pencereden seyrediyordu.

Bu çocukların oynadıkları, okudukları sesleri onlara kadar geliyordu.

– Anne, diyordu. Ben okula gitmeyeceğim değil mi?

– Biraz daha büyüyünce yürüyeceksin.

– Ama babamın getirdiği doktor amca yürüyemez, dedi.

– Sen ona bakma.

– Demirli ayakkabı yaptırın demişti ya.

– Bakalım, yararı olursa elbette yaptırırız.

Candar bir başka zaman soruyordu:

– Anne, deniz bize uzak mı?

– Ne yapacaksın?

– Ben denizi hiç görmedim.

– Yaz gelsin, baban bir araba tutar deniz kenarına gideriz. Hem denizi hem kayıkları görürsün.

Eli genişleyince babası daha başka oyuncaklar alıyordu. Rayların üstünde yürüyen ve arkasındaki iki vagonu çeken bir lokomotif. Sonra kurunca düz bir yere bırakılınca vınnn diye öterek dönen bir topaç. Sonra balonlar, zıplayarak yürüyen tavşanlar.

Çocuk bunları hiç ziyan etmiyordu. Ama onlarla oynamaktan da sıkılmıyordu.

Necibe Hanım evin işini görürken onu odada yalnız bırakıyordu. Yazın mutfağa götürüyor, oradaki divanın üstüne oturtuyordu.

Çocuk dizlerinin üstünde yürüyor ve iki cansız ayağını arkasında çekiyordu.

Bu ayaklar kışın morarıyor, yer yer çürüyordu. Onlara ayrıca bakmak gerekliydi. Candar'ın hiç arkadaşı yoktu. Nasıl olsun ki o başka çocuklar gibi gezip koşamaz, ayaklarının üstünde duramaz ve oyun oynayamazdı.

Güzel bir havada, bir pazar günü babası onu giydirmiş ve parka götürmüştü. Parkta bir salıncak vardı. Çocuklar ona nöbetle biniyorlardı.

Bekir Bey çocuklara,

– Kardeşiniz rahatsız, demişti. Biraz müsaade ediniz de ben onu kucağıma alıp biraz sallayayım.

Çocuklar hemen razı olmuşlardı.

Fakat Bekir Bey, kucağında çocukla daha bir iki defa gidip gelmeden parka giren ve elinden tuttuğu kızı ile salıncağa yaklaşan şık ve pek genç bir hanım hemen söylenmişti.

– Ayol, bu yaşa gelmişsin, çocuklar gibi salıncağa binip sallanmaya utanmıyor musun, ayıp değil mi?

Bekir Bey bir baktı, sonra hiç cevap vermeden salıncaktan inip evin yolunu tuttu. Kadın kızını salıncağa bindirirken oradaki çocuklar seslendiler:

– Teyze, o adamın çocuğu felçliydi. Kendi kendine salıncakta duramayacağı için babası onu kucağına alıp sallamak istedi.

Kadın şaşırdı. Parktan çıkmakta olan Bekir Bey'in ardından baktı. Kucağına aldığı çocuğun kara çoraplı ayakları cansız sallanıyordu.

Bu insanlar ne kadar saygısız, ne kadar merhametsiz şeylerdi. Çocuğun felçli olduğunu görüyor ve ne kadar merhametli ve duygusal insan olduklarını göstermek için "Vah vah" diyorlardı. "Zavallı çocuk."

Bunu anası ve babası gibi Candar da işitiyordu.

Çocuğu kucakta sokağa çıkarmamaya başlamışlardı. Bekir Bey ona bir araba alacaktı. Yanlarındaki tekerlekleri elleri ile çevirince yürüyecek bir araba. Ama şimdilik buna gücü yetmiyordu, çok para istiyorlardı. Hem bu arabalar daha büyükler için yapılmıştı. Küçükler için bir başkasının itip götüreceği arabalar vardı.

Bir gün Bekir Bey böyle bir araba almıştı. Necibe Hanım güzel bir havada Candar'ı arabaya bindirmiş,

güzelce giydirmiş ve hava alması için sokağa çıkarmıştı.

Daha evden uzaklaşmadan bir hanım rastlamıştı onlara,

– Ayol, demişti. Koskoca çocuğu arabada ne diye gezdiriyorsun? Bırak yürüyüp koşsun.

Necibe Hanım bir şey söylemeden evine dönerken kadın yine arkasından söylenmişti.

– Şu dünyada ne kafasız karılar var. A kadın, hevesin varsa bir tane daha doğur da arabada gezdir.

Bekir Bey, eli biraz genişleyince tekrar hekimlere başvurmuştu. Hemen hepsi aynı şeyi söylüyorlardı.

– Siz bu işin mütehassısına götürmüşsünüz. O bizim hocamızdır. O çare bulamayınca biz ne yapalım. Boşuna para harcamayın.

Demek bu çocuk böyle kalacaktı.

Daha büyüyünce, gelişince, delikanlı olunca bu cansız ayaklarla nasıl yaşayacaktı.

Kim bakacaktı bu çocuğa. Ana, baba birer birer ölüp gidince zavallı çocuğun hâli neye varacaktı.

Bekir Bey bunları da düşünüyordu.

Bir gün, iş başındayken Oğuz'un babası, bir alım satım işi için yanına gelmiş ve kendisini görür görmez lacivert elbisesinden tanımıştı. Adam daireler yaptıran, alıp satan bir mühendisti. Karısının ona şikâyet için evlerine gittiğinden söz etmediğini düşünerek,

– Sizin felçli bir oğlunuz var değil mi?

– Evet efendim.

– Filanca hekime gösterdiniz mi?

– Gösterdik.

– Peki falanca hekime?

– Kemik hastanesinin başhekimi bu hastalığın uzmanıdır.

– Ona da gösterdik.

– Ya öyle mi. Demek çaresi yok.

– Yok.

– Allah size kolaylık versin.

Sonra kendi işini anlatmıştı. Bekir Bey yardımcısına söyleyerek gereken işleri yaptırdı ve kendisi de evrakı inceledikten sonra imzasını attı ve alıcı ile satıcıyı karşısına alarak işi tamamladı.

Bu rastlantıdan sonra Bekir Efendi'nin bir tapu sicil muhafızı olduğu anlaşıldı. Ama babanın şu işte veya bu işte olması çocuğun derdine derman olmuyordu. Ancak bir iki oyuncak fazla alıyor, ona daha iyi şeyler yedirerek avutuyorlardı.

Yazın, baba kapıya bir araba getirerek Necibe Hanım'la oğlunu, boğaz sularına, denize bakan bir çay bahçesine götürdü.

Onu ayrı bir sandalyeye oturtarak yanına alan Necibe Hanım çocuğun düşmemesi için arkasından tutuyordu. Onları her yerde, her zaman bir tatsızlık kovalardı. Bahçe kalabalık olunca yanlarına bir hanım gelmişti.

– Hanım, demişti. Çocuğunuzu kucağınıza alınız da sandalyeyi bana veriniz. Ayakta kaldım.

Necibe Hanım kalktı, çocuğu kucağına aldı ve onun sandalyesine oturdu. Çocuk için bir şeyler ıs-

marlamaya giden Bekir Bey dönüşte ne kendi sandalyesini buldu ne de karısınınkini.

Sandalyeleri alanlar yakın bir masanın çevresinde toplanmış gönül eğlendiriyorlardı.

Bekir Bey oğlunu kucağına aldı, karısını sandalyesinden kaldıran kadına doğru yürüdü. Çocuğun cansız ayakları sallanıyordu. Bekir Bey:

– Hanımefendi, dedi. Bir sandalye daha boşaldı onun da üstüne çantanızı koyarsınız.

Kadının ağzı açık kaldı. Yanındakiler şaşalamışlardı.

Dönüşte belediye otobüsüne bindiler. Çocuk onu da görsün diye. Fakat biraz sonra karşılarına bir kadın dikildi.

– Hanım, çocuğunu kucağına al da bir yer açılsın, dedi.

Bekir Bey dayanamadı.

– Hanımefendi, dedi. Ben çocuk için de bilet aldım. Zaten iki kişilik yerde üç kişi oturuyoruz. Başkasından yer isteyiniz.

Kadın alı al moru mor,

– Kadınlara saygı kalmadı, dedi. Bunlar da dünyada insan olarak geçiniyor.

Necibe Hanım:

– Uyma Bekir Bey, dedi. Uyma.

Sözde çocuğu gezdirmeye gelmişlerdi. Bu insanlarla geçinmek kolay değildi.

DAHA SONRA

Bekir Bey oğlunun iyileşmesinden ümidi kesince onun geleceğini düşünmeye başlamıştı. Bunu en iyi bilen bir psikolog olabilirdi. Randevu alarak onun muayenehanesine gitti ve oğlunun durumunu anlattı. Psikolog bir süre düşündü ve,

– Zekâsı yerinde mi, dedi.

– Evet, dedi Bekir Efendi. Yaşının üstünde düşünceleri var.

– Okula yolladınız mı?

– Hayır, yalnız gidemez, bütün gün yanında birisinin bulunması gerekiyor.

– Bir öğretmen tutunuz, ona okuyup yazmayı öğretsin. Okumak çocuğun hayatını değiştirir. Ona okuma alışkanlığı veriniz. Sonra mümkün olursa ve isteği olursa bir çalgı çalmasını öğretin. Bu arada ufak tefek el işleri de öğrenebilir.

Bekir Bey meşgul bir adamdı ve işi başından aşmıştı. Buna rağmen oğlu ile meşgul olmaya başladı.

İlk olarak bir iki masal kitabı aldı. Necibe Hanım oğluna merak ve heyecan verecek hikâyeler, masallar okumaya başladı.

Candar annesine sordu:

– Bunlar bu kitapta mı yazılı anne?

Necibe Hanım:

– Evet, dedi.

Çocuk kitabın ne olduğunu biliyordu. Küçük, kitapları eline alıp sayfalarını çevirdi ve sordu:

– Ben okula gidemem, değil mi anne?

– İstersen gidersin ama okumak istiyorsan biz öğretmene rica ederiz, sana evde ders verir.

– Ben evimizde başkalarını istemiyorum.

– Öğretmenler iyi insanlardır Can. Sen akıllı bir çocuksun. Baban sana birçok kitap alıp getirir.

– Çocukların her sabah koşa koşa gittikleri okulun öğretmeni buradan geçiyor değil mi?

Candar'ın felçli bir çocuk olduğu bütün semtin çocukları tarafından öğrenilmişti. Hatta oyun oynar-

ken ona seslenenler oluyordu. Candar onların adlarını bir bir öğrenmişti.

Bir iki gün sonra, okul dönüşü evin önünden geçen Saime öğretmene, Necibe Hanım seslendi, genç öğretmen pencerenin önüne yaklaştı.

– Bana mı seslendiniz?

– Evet Saime Hanım, dedi Necibe Hanım. Size sormak istedim. Candar'a okuyup yazmayı öğretir misiniz? Ama okula gelemiyor.

Saime Hanım cumbadan kendisine bakan çocuğa sordu:

– Can, okumak ister misin?

Çocuk kıpkırmızı kesilerek,

– İsterim, dedi.

– Öyleyse ben haftada bir gün olsun sana uğrarım.

Çocuk bir şey demedi ama bu genç öğretmenden hoşlanmıştı. Bir yerde oturmaya insanı mahkûm eden rahatsızlığından sonra bu durum hayatında bir değişiklik meydana getirecekti.

Saime öğretmen onlara geldiği zaman Can'ı siyah saten önlük giymiş, beyaz yaka takmış ve beline de beyaz bir kemer bağlamış olarak gördü. Çocuğun sakatlığını hiç görmemiş gibi davrandı.

Onunla biraz konuştuktan sonra, ona büyük harflerle yazılmış uzun iki tane kâğıt verdi.

– Bak Can, dedi. Sen bu yazıları ezberle, hangisini göstersem bana okuyacaksın. Acele etme, yavaş yavaş.

Sonra kâğıtlara yazılı olan şeyleri ayrı ayrı okudu ve Can'a tekrarlattı.

– Ali koş. Okula koş. Ayşe eve gel.

Bundan kolay ne vardı. Can hemen ezberlemişti. Saime Hanım:

– Annesi, dedi. Can bütün olarak okusun, siz de sözleri ayırmayın.

Saime Hanım gittikten sonra Can bu uzunca kâğıtları annesine okudu.

O akşam Bekir Bey dudağını büktü.

– Bu nasıl öğretim, dedi. Harfleri ezberletse ya.

Necibe Hanım:

– Şimdi böyle öğretiyorlarmış, dedi. Tam bir cümle olarak.

– Ben bir şey anlamadım. Ama bakalım öğrenecek mi? Sen para teklif et, ihmal etmeyesin!

Saime Hanım yeni bir öğretmendi. Böyle yatalak bir çocuğa okuyup yazmayı öğretmek onun için bir görev demekti.

Fakat Necibe Hanım, onun altında kalmak istemedi.

– Yaptığınız bir sevap işidir öğretmen hanım, dedi. Onu ödemek istemiyoruz. Yalnız lütfen bizi minnet altında bırakmayınız.

Ders başına beş bin lira vermeyi teklif etti. Bu para az değildi. Öğretmen kızardı ve heyecanla,

Siz bilirsiniz, dedi.

Şimdi sabahleyin okula giderken ana oğul ona pencereden bakıyorlardı. Can ikinci bir anne gibi

sevmişti bu genç öğretmeni. Ona abla diyordu.

Saime Hanım pencereye çok yakın geçiyor ve yürürken sesleniyordu:

– Can nasılsın, iyi misin?

Can:

– İyiyim abla, diyordu.

– Çalışıyor musun?

– Çalışıyorum abla.

Evde o kurdele gibi kesilmiş kâğıtlardan bayağı birikmişti. Can bunları bir bir okuyordu. Öğretmen geldiği zaman soruyordu,

– Hani, Ayşe eve gelmedi mi?

Çocuk bunu hemen buluyordu. Ötekileri de öyle. Saime Hanım geçerken de bir şerit kâğıt veriyordu.

– Bunu da oku. Bak ne yazılı: Abla nereye?

Çocuk ezberliyordu. Babası sorduğu zaman da,

– Baba, diyordu. Bu öğretmen benim kulağımı çekmiyor.

– Çekmez, diyordu babası. O iyi bir öğretmen. Sen de çalışıyorsun.

– Ama çocuklar konuşurken işitiyorum. Onların ellerine cetvelle vuruyormuş Saime öğretmen.

– Onlar çalışmıyor demek ki.

Saime Hanım geçerken elini uzatıp Candar'ın yanağını okşardı. İyi ahbap olmuşlardı. Geldiği zaman Necibe Hanım ona limonata veya şerbet ikram ederdi. Saime Hanım bunu yudum yudum içer, Can'a ders öğretirdi.

Bir ay geçti, Saime Hanım, ayrı ayrı sözleri okut-

maya başladı. Ayşe, Ali, araba, dede, kaz, kedi gibi.

Akşama kadar ne işi var. Can akşama kadar bunları çalışıyordu. Sonra başka başka sözlerden cümleler yapmaya başlamışlardı.

– Ayşe nerede, araba nerede, okul nerede. Ayşe, Ali okula koş.

Her gün yeni bir kelime katılıyordu bu sözlerin arasına. Can'ın şimdi bir de defteri vardı, bazı sözleri yazıyordu.

"Ali, Ayşe, dede, araba, baba, ana, kedi."

Saime Hanım, iki hafta sonra Can'a yepyeni bir alfabe getirdi. Burada da aynı sözcükler vardı. Öğretmen parmağı ile gösteriyor, Can okuyordu. Bazı sözcüklerin resimleri vardı. Kaz, kedi, defter, baba gibi.

Candar, o sayfanın başka yerinde de bu sözcükleri arayıp buluyordu. Saime Hanım söylerse, göstermeden kitaba bakmadan yazıyordu.

Çocuk öğretmeninden, öğretmen öğrencisinden memnundular. Bu iş oluyor demekti. Bekir Bey bu öğretim sistemini beğenmemişti ama Candar okuyordu işte.

O kışın sonlarına doğru çocuk, alfabenin hangi sayfasını açsa oradaki yazıları okuyordu.

Sayıları da ezberlemişti. Bir senede kaç tane ay, kaç tane gün var... Bunlar rakamlarla nasıl yazılıyor...

Saime Hanım, Candar'ın diğer çocuklarla da ilişki kurmasını istiyordu. Sakatlığın verdiği çekingenliği gidermek, Candar'ın çevresini genişletmek gereki-

yordu. Bunun için çocuklarla ona yazılar yolluyordu. Çocuklar bunları pencereden Candar'a uzatıyorlardı.

Şimdi güzel havalarda, Candar açık pencerenin önünde oturuyor ve koşan, oynayan çocuklara sesleniyordu.

Okullar tatil oldu. Öğretmen bir gün yine onlara uğradı ve,

– Necibe Hanım, dedi. Birinci sınıftaki çocuklar kadar Candar da okuyor, hiç merak etmeyin. Böyle giderse onu beşinci sınıfı geçtikten sonra imtihana sokarız. O da ilkokulu bitirmiş olur.

Candar daha yedi yaşını tamamlamıştı. O sonbahar, babası eve bir sünnetçi getirdi. Candar sünnet oldu. Biraz canı yanmıştı ama hiç beklemediği hediyeler getirmişlerdi ona. Birkaç gün içinde acısını unuttu. Saime Hanım'ın ona hediye olarak getirdiği mandolini çalmaya çalıştı.

Saime Hanım, güzel mandolin çalıyordu. Okul şarkılarını hem çalıyor hem söylüyordu.

Dersler sürüp giderken bu mandolin de yavaş yavaş bir şeye benzemeye başlamıştı.

Bazı kızlar, torbaya koydukları mandolinlerini okula götürürken Candar görmüştü onları. Şimdi onun da mandolini vardı ve Saime Hanım ders sırasında bunu da öğretiyordu.

Dağ Başını Duman Almış, Ali Baba'nın Bir Çiftliği Var, Ilgaz Anadolu'nun Sen Yüce Bir Dağısın ve daha başkaları.

Candar'ın defteri yazılarla dolmuş, başka defter

de alınmıştı. Şarkıları da ayrı bir deftere yazıyordu. Bunları biraz az da olsa okuyordu.

Sonbahar süresince ne çalıştı ne de yeni ders yılına hazırlandı. Çocuk şimdi yalnız sakatlığını düşünüyordu. Bir iki arkadaşı vardı. Bu çocuklar tembihli oldukları için onun sakatlığını hiç görmemiş gibi gözüküyorlardı. Onunla konuşuyor, onun kurmalı topacını, pilli lokomotifini rayların üzerinde yürütüyorlardı.

Bir aralık onlardan biri, uçurtmasını havalandırmış ve havada süzülen uçurtmanın ipini pencerede oturan Candar'a tutturmuştu.

Bütün yaz, haftada bir gün olsun, Necibe Hanım bu komşu çocuklarına dondurma veya kâğıt helvası almıştı. Onların hepsinin Necibe Teyze'si olmuştu. Bekir Efendi dedikleri adamcağıza şimdi Bekir Bey diyorlardı. Bazı alım satım işleri için büyükler ona danışıyorlardı.

YANGIN VAR

Gece caddede böyle bağıran ve kapıyı çalan insanların yaptıkları gürültülerle uyanmışlardı.

Yolun karşısındaki evlerin yüzleri pembe ve kızıl bir renkteydi. Önce yangının orada olduğunu sanmışlardı. Bir itfaiye çavuşu,

– Çabuk evden çıkınız, diye bağırdı. Yanınızdaki apartman yanıyor.

Acele ile yarım yamalak giyinmişlerdi. İkinci katta bir şeylerin düştüğünü duydular. Bitişik binada

çökmeler vardı ve onların tahta evleri de tepesinden yanmaya başlamıştı.

Dışarıda yağan kara rağmen yangını seyre gelen semtin halkı karşı apartmanların önlerine sıralanmışlardı. Caddeye itfaiye arabaları girdi ve Bekir Bey oğlunu kucağına alarak kapıdan çıktı. Necibe Hanım da eline gelen bir şeyleri almıştı.

Onları ilk karşılayan Oğuz'un babası Bedri Bey oldu. Hemen Bekir Bey'e yaklaşmıştı.

– Bizim tarafa buyurun. Giriş katı yeni boşaldı.

Bekir Bey:

– Bizim ev Anıtlar Derneğinin, dedi.

– Yangın dernek filan dinler mi beyim, dedi Bedri Bey. İkinci kat tutuştu bile siz çekinmeyin buyurun.

Onları karşıya Bedri Bey'in apartmanın giriş katına götürdüler. Orası tamir ediliyordu. İçerisi boya ve kireç kokuyordu. Bedri Bey kapıcıya seslendi:

– Ahmet şunları kaldır. Bizim daireden de bir divan filan getir.

Pencereden bakıyorlardı. Tahta evin ikinci katı meşale gibi yanıyordu. Yandaki binanın o eve bakan yüzü, büyük bir gürültü ile tahta evin üstüne yıkıldı. Birtakım direkler, tahtalar ve eşya meydana çıktı. Onlara bir divan getiren Bedri Bey,

– Yangın o apartmandan çıktı, dedi.

Bekir Bey:

– Beton ev de böyle yanar mı, dedi.

Bedri Bey:

– Beton değilmiş, dedi. Tel sıva yapmışlar.

Ortalık yavaş yavaş ağarmaya başladı. Hava mavimsi bir şekil aldı. Ama yandaki apartman harıl harıl yanıyordu. Sokak insanlarla ve eşya ile dolmuştu. Onların kurtardıkları bir canları, bir de acele ile giydikleri elbiseleri ve Necibe Hanım'ın eline geçen bir bohça, bir mandolin bir de oyuncak otomobildi.

Gün ağardığı zaman sokağı çiğnenmiş eşya ve erimiş kar suları ile dolu buldular. Yandaki apartman da ilk iki katın üstüne yıkılmış ve yangın orada sönmüştü. Heyecanlanmış ve daha önce yangın görmemiş olan çocuklar oradan oraya koşuyorlardı.

Bedri Bey giyinmiş olarak kapıya geldi.

– Bekir Bey, dedi. Hiç telaş etmeyiniz, kapıcıya tembih ettim, biraz temizlik yapacak, bu havada başka yer aramayınız. İşte kalorifer de yanıyor, bizde gereğinden fazla eşya var. Hanım da iner siz de bir çaresine bakarsınız.

Bekir Bey'in de önemli işleri vardı. Bu işleri yoluna koyup gelmek üzere evden çıktı ve birkaç çeşit yiyecek alıp getirerek gitti.

Bedri Bey'in hanımı nispeten genç bir kadındı. Aşağıda bodruma kaldırmış olduğu masa, sandalye gibi bazı eşyaları, dairesinde yorgan ve battaniye gibi fazla olan şeyleri getirtti. Bekir Bey yoksul bir adam değildi. İşini bitirince dönmüştü. Karın alabildiğine yağmasına bakmadan bir taksi ile evin mutfağına gerekli olan kapları alıp getirdi.

Bütün eşyaları kap kacak gibi şeyleri yanmıştı ama bu yönden büyük bir sıkıntıya düşmediler.

tutumlu adamdı Bekir Bey. O akşam aşağıya inen Bedri Bey'le konuştular.

– Geçmiş olsun, dedi Bedri Bey. Gelecek ziyan eşyaya gelsin. Bunlar nasıl olsa alınır. Daireye gelince bakınız benim bir fikrim var. Yangın tahkikatı bitsin o zaman siz arsanıza sahip olursunuz. İster bana satınız, ister oraya yapılacak apartmandan size daire vereyim. Hani bu yangına sevindiğimi sanmayınız. Zaten sizin yanınızdaki arsayı almıştım ama apartman için biraz dar geliyordu. Şunu da söyleyeyim daire vereceğim ama arsanızın değerini de kıymeti ne ise o miktarda ödeyeceğim. Şimdilik rahatınıza bakınız, sizden kira da istemiyorum.

Bu konuşmayı duyan Necibe Hanım,

– Yine iyi insanmış dedi. İmdadımıza yetişti.

Bekir Bey:

– Onun da menfaati var, dedi. Dairenin kirası ne ise onu veririm. Biz yoksul insanlardan değiliz.

Tahta evdeki hayat bu defa karşı apartmanın giriş katındaki dairede başlamıştı. Öğretmen Saime Hanım bile oraya geldi.

Tahta evin yanındaki apartmanın kalan kısımları da yıkıldı. Bir enkazcı onların kalan sağlam ve yarı yarık direklerini alıp götürdü. İki evin de yeri bomboş kaldı. Anıtlar Derneğinin yapacak bir işi yoktu. Yalnız yangın yerini gelip görmüş ve geçmiş olsun deyip gitmişlerdi.

Kısa bir sürede yaşadıkları eski düzeni bulmuşlardı. Yavaş yavaş bahar geliyordu. Yangından kurtulan

çakal eriği çiçek açmıştı. Çiçekleri rüzgârla uçuyordu. Yangın yerleri temizlenmişti. Şimdi iki evin yeri de boş duruyordu.

Bekir Bey babadan kalma tahta evin boş yerine bakarak içini çekiyordu. Bedri Bey'le tapu dairesinde ilk görüştüğü zaman oraya evin yanındaki arsanın muamelesini yaptırmak için gelmişti. Hayli geniş olan arsayı sahibi olan kadından iki milyona almıştı. Aslında bu arsa yirmi milyon ederdi.

Daha havalar iyice ısınmadan gelip arsaya bakanlar oluyordu. Bunlar birkaç milyona kapatmak istiyorlardı. Aslında oradaki arsaların değeri çok yüksekti.

Bekir Bey ikinci ayın sonunda iki aylık kira bedelini alarak Bedri Bey'in dairesine çıktı. Adam kendisinden kira almayacağını, arsaya bir apartman yapıncaya kadar böylece oturmasını söyledi. Bekir Bey:

– Efendim, dedi. Benim sakat bir çocuğum var, onun istikbalini düşünmek zorundayım. Ona bir gelir bulacağım, arsayı benden isteyenler var. Otuz milyona kadar teklifler var. Ama bu para bana az geliyor.

Bedri Bey:

– Otuz milyonu veren varsa hiç durma, dedi.

Bekir Bey de:

– Arsanın on altı metre yüzü var, giriş yeri dört metre, odalar da dörder metreydi. Sonra istediğiniz kadar da derinliği var. Ben de bu işlerden anlamaz değilim.

Bedri Bey biraz bozulmuştu, hatta kızdı. Bekir Bey gittikten sonra Bedri Bey'in hanımı,

– Delinin zoruna bak, demişti. Yangın yerine otuz milyon istiyor. Nerede bu bolluk?

Ama Bedri Bey:

– İster hanım ister, dedi. Onun elinden böyle satışlar geçiyor. Bizden iyi bilir arsa kıymetini.

– Yanındaki arsa da o kadardı. Onu nasıl aldın.

– O kadın kızının yanına sığınmıştı, arsa kıymetini bilmiyordu. Hatta Bekir Bey kadına o kadar para verince yüzüne bakmıştı. Her ne ise ben oraya her katında iki daire bulunan sekiz katlı bir apartman dikerim. Böyle bir işte otuz milyonun lafımı olur?

Kar ortadan kalkıp yerler kuruduğu zaman Bedri Bey bir daha Bekir Bey'i yokladı.

– Birader, dedi. Otuz milyonu ben vereceğim. Yanında arsam var. Geniş bir apartman yaparım. Anlaştık mı?

Bedri Bey'e karşı Bekir Bey,

– Hayır, dedi. Ben yapılacak apartmandan en az dört daire isterim, arsayı da öyle veririm.

O gün hem de ayaküstü bir anlaşma yaptılar. İnşaat bitip de daireleri teslim edinceye kadar Bedri Bey, Bekir Bey'den para almayacaktı. Sağlam bir sözleşme yaptılar. Bekir Bey üç daireye razı olmuştu. Sözleşme yazıldı, çizildi, daha üzerinden bir hafta geçmeden yangın yeri kazılmaya başlandı.

Çocuk pencerenin önünde oturuyor, bu kazıyı seyrediyordu. Bir tarafta baraka yapılmış, bir kireç kuyusu kazılmıştı. Kamyonlarla taş, demir, çimento ve kum geliyordu.

Yine bu arada Necibe Hanım da yapıyı seyretmek için arada bir oturuyor ve Candar'ın bu ikinci senede gazeteyi bile okumaya başlamasından memnun oluyordu. Çocuğun başka işi yoktu. Oturduğu yerde ya oynuyor ya okuyor ya ders çalışıyor ya da mandolin çalıyordu.

Bu mandolin işini de hayli ilerletmişti. İki yıl önce ders alan çocuklar onun kadar başarılı değillerdi.

Candar sakatlığını unutmuş değildi. Bazen soruyordu,

– Anne, oraya apartman yapılınca biz taşınacak mıyız?

– Tabii, diyordu annesi.

– Ben oraya nasıl gideceğim.

– Baban götürür seni.

– Ben hiç yürümeyecek miyim?

Hayır, o yürüyemeyecekti fakat anne oğlunun ümidini kırmak istemiyordu. Yeni yeni buluşlar vardı. Hekimler çok çalışıyorlardı. Bir iki yıl içinde elbette bir şeyler olabilecekti.

Çocuk buna inanmıyordu. Bayramda babasının aldığı ayakkabılar öylece duruyordu. Bazen bunları kutusundan çıkarıp bakıyor, sıska ayağına takıyor, bir süre onları seyrediyor, yine yerine koyuyordu.

Apartmanın önünde küçük bir bahçe vardı. Güneşli havalarda çocuklar oraya gelip oynuyorlardı. Bu apartmanda cumba yoktu ama pencereler daha genişti ve Candar dizlerinin üstüne kalkarak çocukları seyrediyordu.

SAKATLAR

Ertesi kışı da Bedri Bey'in apartmanında geçirip, yaz ortasında yeni apartmanlarına taşınmışlardı. Şimdi tahta evin ve tel sıvalı apartmanın yerinde

koskoca bir apartman vardı. Yapımı tamamlanmış, bütün daireleri tutulmuştu. Bekir Bey'in iki dairesi de tutulmuştu. Kiracılar zengin ve iyi insanlardı. Üçüncü dairede kendileri oturuyorlardı.

Karı koca buna göre hazırlandıkları için yeni eşya almış, birden sakin ve sessiz bir hayattan daha hareketli bir hayatı yaşamaya başlamışlardı. Onların da evlerinin önünde kiracılarının arabaları bulunuyor, ama süs bitkisi ve çiçek dikilen yerlere zarar vermiyor ve bu Candar apartmanının güzelliğine onlar da özeniyorlardı.

Bedri Bey apartmana felçli çocuğun adını koymuştu. Bundan başka ana kapının yanında bir rampa yaptırmıştı. Bu rampadan Candar'ın arabası kolayca içeriye sokuluyor veya dışarı çıkarılıyordu.

Candar, Bedri Bey'in kendisine hediye ettiği arabayı evin içinde rahatça kullanıyordu. Evde kapı eşiği bulunmadığı için odadan odaya geçiyor veya salona giriyor, bir pencereden ötekine giderek avunmaya çalışıyordu.

Onu giriş kapısının penceresinde gören bütün kiracılar, komşular sesleniyorlar ve selam veriyorlardı. Saime öğretmen şimdi salonda ders veriyor, Candar'ın çalışmasından çok memnun kalıyordu. Çocuk üç yıl içinde rahatlıkla okumayı öğrenmişti. Her şeyi yazıyordu ve şimdi okuyup yazmayı değil, bazı bilgileri ve hesabı da öğreniyordu.

Gezip dolaşmadığı için besili ve kuvvetli bir çocuktu. Mandolini çok sevmiş ve pek güzel çalmaya

başlamıştı. Evde annesi de babası da okul şarkılarını ve İstiklal Marşı'nı söylüyorlardı.

Beşinci sınıfa diploma verileceği gün Saime Hanım annesinden izin alarak Candar'ı okula götürmüştü. Çocuklar hemen bu sakat çocuğun çevresini sarmış, onun arabasına hayretle bakmışlardı. Candar iki tarafındaki tekerlekleri iterek arabasını yürütüyordu.

İçeride, orta salonda Candar diploma alacak çocukların arasında kalmıştı. Bunların kimisi koşuyor, geziyor, hopluyor, zıplıyordu.

Öğretmenler de gelip bu Saime öğretmenin yetiştirdiği sakat çocuğu sevmiş ve onun hatırını sormuşlardı.

Okulun on bir ve on iki yaşındaki çocukları okul şarkılarını çalarlarken öğretmen Candar'ın eline de bir mandolin verdi. Candar aralarına otururak öteki çocuklarla birlikte o kadar güzel mandolin çaldı ki bütün ana ve babalar Candar'ı alkışladılar.

Okulun bahçesinden geçip caddeye çıktıkları sırada kapının yanında çuval parçasına oturmuş bir çocuk gördüler.

Bu çocuğun bir kolu dirseğinin yukarısından kesilmişti. Bu kesik kolunu gömleğinin içinden çıkarmış herkese gösteriyordu. İleriye doğru uzattığı bir ayağı da dizinin üstünden kesilmişti.

Çocuğun ağlamaklı bir yüzü vardı ve kıyafetinden fakir olduğu anlaşılıyordu. Sağlam elini açarak okula girip çıkanlardan sadaka istiyordu.

Oturduğu çuval parçasının üzerine bozuk paralar atılmıştı. Candar arabasına dayanarak bu çocuğa şaşkınlıkla bakıyordu. Saime öğretmen arabayı yavaşça iterken,

– Dilenci çocuk, dedi. Şimdi Ramazan. Nerede böyle sakat bir çocuk veya adam bulurlarsa onları böyle büyük kentlere getirirler, dilendirerek paralarını alırlar.

Saime öğretmen çocuğun acıklı hâlini Candar'dan saklamak isteyerek arabayı itiyordu.

Candar on yaşına geliyor, her şeye aklı eriyordu.

– Öğretmenim, dedi. Bu çocuk hep orada mı oturur?

Saime Hanım:

– Hayır, dedi. Bunu oraya dilendirmek için biri getirmiş olmalı. Hava kararınca gelir alır.

– Bu çocuğa verilen paraları onlar mı alır?

– Evet, onlar alırlar. Çocuğun da karnını doyururlar.

– Öğretmenim, bunların annesi, babası yok mu?

– Olmaz olur mu elbette vardır.

– Niye bırakıyorlar böyle?

– Para kazanmak için.

– Böyle bir çocuk kazaya uğrayıp kolu bacağı kesilirse sevinirler mi?

– Sevinmezler Candar. Ama bu sakatlığından yararlanıp onu dilendirmek için başkasına verirler.

Candar susmuştu. Dilenen bu çocuğu görmekle bütün neşesi ve eğlencesinin tadı kaçmıştı.

Evlerine gidince bu çocuğu annesine anlatırken göz bebekleri ıslanıyor ve gözlerinde yaşlar görünüyordu.

Mandolin çaldığını anlatacağına bu dilenci çocuğu anlatıyordu. Gördüklerini babasına da anlatmaya başladı. Bekir Bey:

– Oğlum, dedi. Herkesin acısı kendine yeter. Başkasına acıma demem ama para verirsin için rahat eder.

Candar:

– Ama baba, dedi. Yazık değil mi bu çocuğa?

Bekir Bey:

– Yazık, dedi. Ama memleketimizde böyle sakat kalmış çocuklar pek çoktur. Ve çoğu evlerinde kapalı yaşarlar.

– İyi ama babacığım, onlar daha sonra ne yapacaklar.

Çocuk çok yerinde düşünüyordu.

Bekir Bey:

– Allah onların yardımcıları olsun, dedi. Biz kendi hayatımıza bakalım.

– Baba ben daha sonra ne olacağım?

Bu soruyu karşılıksız bırakmak olmazdı. Bekir Bey:

– Sen iyice okuyup yazıp, bilgiler edindin. Oturduğun yerde de çok işler yapabilirsin. O yaşa geldiğin zaman anlarız.

İki daireden iyi kira alıyorlardı. Oturdukları apartmanın masrafı da az değildi ama Bekir Bey epeyce

dolgun bir aylık alıyor ve her ay bir tarafa biraz para ayırmak istiyordu. En büyük ıstırapları, bu çocuğun kendilerinden sonra ne olacağı idi.

Bazen arabasından inip sürünerek bir odadan bir odaya giderken çocuğun iki cansız ayağının arkasında sürünmesini görmek çok acıklı oluyordu. Bu yüzden Necibe Hanım ona uzun paçalı pantolon giydirerek cansız ayaklarını saklamak istiyordu.

Bir başka gün, tahtadan yapılmış bir arabanın içinde yarısı var yarısı yok bir adamı bir sağlam adam sokak sokak dolaştırırken görmüşlerdi. Adamın yüzü sapsarıydı. Onun tahta arabasını itip götüren sağlam adam, "Bu fakire bir sadaka veriniz." diye sesleniyordu.

Necibe Hanım da orada dolaşan kapıcıya para vermiş ve,

– Bunları ver, demişti.

Sağlam adam parayı cebine koyarken saçma sapan dualar ediyordu.

Necibe Hanım üzülerek oğluna,

– İnsanların birçoğu böyle sakat olur, dilenirler, dedi. Ben ayakları hiç olmayan bir adam bilirim ki en kalabalık yerde kartpostal ve piyango bileti satardı. O da hayatını böyle kazanıyordu.

Candar bunları dinlerken hep kendisini düşünüyordu. Babasının getirdiği mecmualar, resimli kitaplar onu her zaman avutamıyordu.

O sırada Ramazan'ın sonlarına doğru bir kandil gecesi çocukların küçük bir tepsiye bir mum dikip

kapı kapı dolaştıklarını gördüler. Bunlar kapıcı ve gecekondu çocuklarıydı. Altı yedi kişi vardılar. Bir ağızdan türkü söyler gibi "Yağ parası, mum parası. Akşam oldu kandil parası." diyorlardı.

Komşular onların tepsisine bozuk paralar koyuyor ve bunu normal karşılıyorlardı. Çocuklar bütün apartmanlara bir bir giderek kapıları çalıyorlardı.

Onlara da uğramışlardı ve Necibe Hanım tepsiye bozuk paralar koymuştu.

Bu çocuklar hem para topluyor hem eğleniyorlardı.

Candar'ın içinden, onlara karışmak, onlar gibi dolaşmak gelmişti. Çocuklarla bir arada olmak, kendilerini azarlayanlara darılmak eğlenceli bir şey olacaktı. Ayakları sağlam olsa mutlaka onlara karışır, onlarla beraber koşardı. Ama o hep oturmaya ve sürünmeye mahkûmdu. Annesi onun duyduğu acıyı gidermek ister gibi kucağına alıyor ve bağrına basıyordu.

Candar apartmanı o semtte diğer apartmanlardan daha itinalı yapılmış ve daha kaliteli insanlara kiraya verilmişti. Bedri Bey bile o tarafa geçti.

Candar evin içinde arabası ile dolaşıyor, babası gittikten sonra mutfağa giderek annesine yardım etmek istiyordu. Necibe Hanım uyanık bir kadındı ve oğlunun ileride ne olacağını kesin olarak bilmediği için ev işlerinde yardımcı olmasını bile hoş karşılıyordu.

Candar arabasıyla masaya sokulur, orada yemek yediği gibi yine orada sebze ayıklar, arada bir yemek-

lerin pişip pişmediğine bakar ve bazen kapıya kadar giderek oraya gelen kapıcı ile konuşurdu.

Artık eskisi gibi insanlardan kaçmıyordu. Onların arasına karışmak, onlarla beraber olmak istiyordu.

Babası evin masraflarını karşılayacak kadar aylık aldığı hâlde, ayrıca iki daireden beş yüz biner lira alıyorlardı. Bu para daima bankaya konur ve Candar'ın adına yatardı. İki yılda yirmi dört milyon lira olmuştu. Allah, babaya sağlık verirse bu para her ay birer milyon lira daha artacaktı.

Bekir Bey bazı hastaların ve pek ihtiyar insanların takrir için evlerine kadar gidiyordu. O işi çalışma saati dışında yaptığı için ayrıca bir para alıyordu. Bu da evin diğer masraflarına gidiyordu.

Apartmanın içindeki diğer kiracıların hepsiyle görüşemiyorlardı. Necibe Hanım komşulardan özür diliyor, felçli oğlunu bırakıp evden ayrılamadığını söylüyordu.

Sakat bir çocuğun ana ve baba için ne büyük bir acı ve ıstırap verici bir şey olduğunu bütün komşular anlıyordu.

Candar'a, Saime öğretmenden sonra, başka öğretmenler gelmeye başlamıştı. Bunlar mümkün olduğu kadar az para alıyorlardı. Üç öğretmen de ayrı ayrı Candar'ı çok seviyor ve onun çalışmasından memnun kalıyorlardı.

Candar artık ilkokul diplomasını almış ve ortaokulun derslerine başlamıştı. Tam üç yıl tamamlanınca yine açıktan ortaokul imtihanlarına girecekti.

Candar bir memur olarak çalışamayacaktı. Ama felçli bir çocuğun da çalışabileceğini göstermek istiyordu.

BİLGE

Aile böylece yeni apartmanda geçinip giderken kendilerine ait olan yandaki dairenin kiracısı çıktı ve yerine bir bankacı geldi. Zengin ve iyi bir insandı. Karısı Selma Hanım'ın ne olduğu belli değildi. Bütün gün öğleye kadar yatıyor, öğleden sonra süslenip çıkıyor ve bazen gece yarısı dönüyordu. Kızları Rezan

yirmi yaşlarında, güzelce bir öğrenciydi. Ama üniversiteye devam edip etmediğini kimse anlayamamıştı. Bazı geceler hiç gelmiyordu.

Komşularının ne olduğu Bekir Bey ve ailesini pek ilgilendirmezdi. Ama iki ay para veren bankacı daha sonra işine gelip gitmiş sonra hiç arayıp sormamıştı.

Selma Hanım her gün berberde veya terzideydi. Kapıya bir taksi çağırır ve çıkar giderdi.

Cemil Bey bankada şefti ve herhâlde maaşı yüksekti. Hiçbir kimse kapıcı Ahmet Efendi'ye dışarıdan bir şey aldırmazken Selma Hanım uykusundan kalkar kalkmaz onu çağırır ve esnaftan yiyecek aldırtırdı.

Bir gün öğleden sonra, sırtında gecelik entarisi, ayağında kürklü terlikler ve başında bigudilerle Selma Hanım, Necibe Hanım'a geldi. Necibe Hanım nezaketen kendisini içeriye aldı.

Kadın pek gelip gitmez, selamda vermezdi. Bu defa salona girer girmez etrafına bakındı ve,

– Sizin Amerikan barınız yok mu, dedi?

Necibe Hanım:

– Hayır, dedi.

Kadın beğendiği bir koltuğa iliştikten sonra,

– Bana merak oldu, dedi. Buraya başka başka erkekler girip çıkıyor, bunlar kimin nesi oluyor, söylesenize bana.

Necibe Hanım:

– Ortaokulun üç öğretmeni onlar, dedi. Oğluma ders vermeye gelirler.

– Siz öğretmenleri evinize mi alırsınız?

– Oğlum felçli bir gençtir. Şimdi ortaokulun imtihanlarına hazırlanıyor.

– Böyle sakat çocukları okutan okul yok mu?

Necibe Hanım:

– Bilmiyorum, dedi. Herhâlde vardır ama biz araştırmadık.

– Böylesi işinize geliyor demek ki.

Necibe Hanım bu anlamlı söze biraz sinirlendi ama,

– Evet, dedi. Böylesi işimize geliyor.

– Ben bunu merak ettim de sormaya geldim, dedi kadın.

Sonra kalktı gitti. Bekir Bey bu ziyareti duyduğu zaman kadının sözlerine canı sıkıldı. Ve pazar günü kira kontratını alarak karşı dairenin kapısına gitti. Kapı bir süre açılmadı. İçeriden bir ses,

– Bilge kapıya baksana, kulağın sağır mı, diye bağırdı.

Bu Bilge on üç yaşlarında kadar görünen bakımsız bir kızdı. Her sabah okula gidiyordu.

Kapıyı açan kıza Bekir Bey,

– Babanızı görmek istiyorum, diye söylendi.

Kız içeriye seslendi:

– Dayıcığım, sizi istiyorlar.

Arkasında pijamalarla ve çıplak ayakla bankacı kapıya geldi. Saat on bir filandı. Bankacı yeni uyanmışa benziyordu.

– Ha, dedi. Siz misiniz? Ne var?

Bekir Bey getirdiği kontratı gösterdi.

– İki aydır imzalamadınız! Bu üçüncü ay.

Cemil Bey kontrata baktı ve yüzü kızardı.

– Ben kirayı hanıma bırakmıştım, dedi. Herhâlde size vermiştir de siz evde olmadığınız için hanımefendi kontratı imzalamamıştır.

Bekir Bey:

– Benim hanım böyle şeyi ihmal etmez, dedi.

Cemil Bey kaşlarını çatıp bir düşündü, sonra,

– Ben araştırırım, dedi. Size haber veririm.

Bekir Bey daha dairesine girmeden, karşı dairede bağrışmalar oldu. Bu sesler kapanan kapının arkasından duyuldu.

Aradan birkaç gün geçti. O aybaşı Cemil Bey kapıya geldi.

– Bekir Bey, dedi. Bizim hanım iki aylığı da Bilge ile yolladığını söyledi. Kız ne yaptı parayı bilmem. Ama ben ikramiye alınca o iki aylığı da vereceğim merak etmeyiniz.

Bu yalanın ispat edilmesi gerekliydi. Onun için de Selma Hanım arada bir avazı çıktığı kadar Bilge'ye bağırıyordu.

– Gözü kör olasıca paraları ne yaptın, söylesene.

Kız ne desin, bir yandan da,

– Ben de diyordu, Rezan ablama verdim ya!

– Sus yalancı. Şimdi seni ayağımın altına alırım.

Apartmanda bu aile bir çıban olmuştu. Herkes onlardan şikâyetçiydi. Kapıcı kimseye ayrı hizmet etmezdi. Selma Hanım onu yiyecek almaya, sigara almaya yolluyor,

– Nereden alırsan onlara söyle, diyordu. Cemil Bey'in hesabına yazsınlar. Sonra bir gün kapıda Selma Hanım'la kapıcı Ahmet arasında bir çekişme oldu.

– Hanımefendi, diye bağırdı kapıcı. Esnafa dünya kadar borç birikti, artık vermiyorlar.

Selma Hanım:

– Vermezlerse paralarını da biraz zor alırlar, dedi. Başka bakkal yok mu?

– Hanımefendi ben kapıcıyım, sizin uşağınız değilim.

– Sen bizden para almıyor musun?

– Alıyorum ama benim yapacağım işler belirli.

– Bundan sonra sen benden zor aylık alırsın.

– Zaten iki aydan beri aylığımı vermediniz.

– Vermedik mi? Utanmıyor musun yalan söylemeye?

– Hanımefendi ben paramı alınca yöneticinin verdiği makbuzu veririm. İki makbuz da cebimde.

İş yöneticiye, oradan da Cemil Bey'e yansıtılmıştı. Bir iki esnaf da kapıya gelmişti. Bunlar Cemil Bey'e anlatıldı.

Adam bağırıp duruyordu.

– Benim kimseye borcum yoktur. Ben böyle apartman görmedim.

Yönetici de dayanamadı ve haykırdı.

– Biz de sizin gibi kiracı görmedik beyefendi. Kirayı vermezsiniz, kapıcı parasını vermezsiniz, üstelik semtin esnafları kapıyı aşındırıyor.

Cemil Bey onurlu bir insan olmalı ki karısı ile mükemmel bir kavga yapmış, verebildiği kadar borçları ödemiş ve kapıcıya da tembih etmişti.

– Kapının dışına bırakılan çöpleri alırsın, başka bir şey istemem.

Selma Hanım temize çıkmak için Candar apartmanını bırakıp karşı apartmanlara gitmeye başladı. Candar apartmanında oturanlar yalancı, düzenbaz ve iftiracı insanlardı. Âdeta hırsını Bilge'den almaya çalışıyordu. Bu genç kızın anası babası öldükten sonra başka kimsesi de kalmayınca dayısı Cemil Bey'in yanına sığındığını söylüyorlardı.

Cemil Bey her şeye katlanıyordu ama bu kızın dövülmesine ve boş yere azarlanmasına razı değildi. Kızı ortaokula yolluyordu. Bilge bazen öğleden sonra okuldan gelmeye başladı. Kapıda kalıyordu. Yengesi çoktan kapıyı çekip gitmiş bulunuyordu.

Apartmanın giriş yerinde kalan kızı çoğu zaman Necibe Hanım içeriye alıyordu. Sabahleyin yarı aç evden çıkan kız okulda da bir şey yemediği için iyice acıkmış olarak dönüyordu. Yengesi onun geliş saatinden az önce çıkıp gidiyor ve kız ancak dayısı geldiği zaman açlıktan kurtuluyordu.

Necibe Hanım Bilge'nin anlattıklarına çok üzülüyordu. Kızın anlattıklarının hakikat olduğuna gözyaşları tanıklık ediyordu.

O gelince Candar da arabasını yürüterek mutfağa geliyor, kızla konuşuyor ve annesinin ortaya koyduğu yiyeceklerden kızın da yemesi için rica ediyordu.

Bilge, Candar'ın ilk kız arkadaşıydı. Bazı çocuklar apartmana geliyorlardı ama bu iki genç birbirlerine içten gelen duygularla acıyorlardı.

Candar kimsesiz olduğu ve Selma Hanım gibi bir tutarsız kadının eline kaldığı için ona acıyordu. Bilge de bu ayakları işlemeyen, arabaya muhtaç olan erkek arkadaşına acıyordu.

Bilge yengesinin döneceği zamanı mutfağın penceresinden bekler ve apartman sahanlığına çıkarak orada çantasının üstüne oturur, Candarlara gidişini söylemezdi.

Kadın bir süre kayboldu. Kızı da gelmiyordu. Bilge yalnız kalıyordu evde. Akşamdan akşama gelen dayısına o bakıyordu.

Selma Hanım'ın her tarafı kirleten, arsız ve hırsız bir kedisi vardı. Cemil Bey de kanarya meraklısıydı. İşte bu yüzden, o yaz Marmaris'e tatil yapmaya giderken bu kedi ve kuş yüzünden Bilge'yi evde bıraktılar. Okul da tatil olmuştu.

Cemil Bey giderken,

– Yengene senin yiyeceğin için para bıraktım, demişti.

Hâlbuki Selma Hanım on para bile bırakmadan çıkıp gitmişti. Bilge kediye ve kuşlara bakmak için kalmıştı orada.

Necibe Hanım işi anlayınca kızı kendi dairelerine çağırdı.

– Üzülme yavrum, dedi. Sen bize yük olmazsın. İstersen o dairede, istersen bizde kal.

Haftalar geçti aradan. Bir pazar günü Cemil Bey onların kapısını çaldı.

Bilge açmıştı kapıyı. Cemil Bey:

– Burada ne işin var, dedi.

Kız sıkılarak,

– Aç mı kalayım dayıcığım, dedi.

– Yengen para bırakmadı mı?

– Hayır hiçbir şey bırakmadı.

– Ben sana yengene bırakacağımı söylemedim mi?

– Söylediniz ama vermedi.

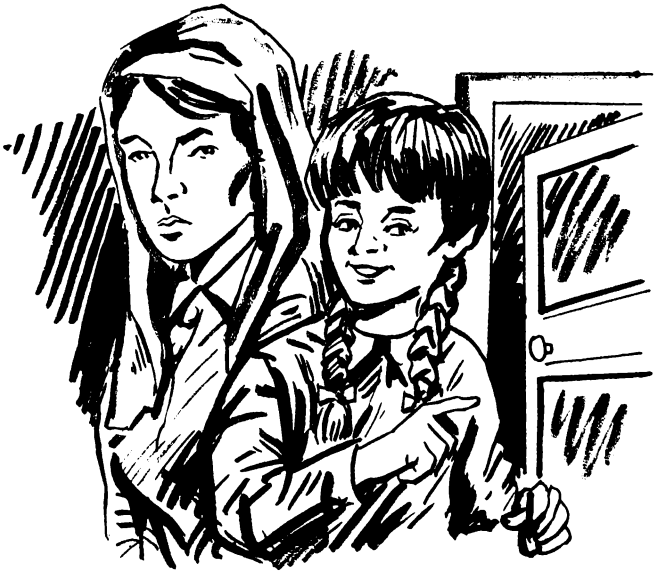
– Doğru mu söylüyorsun?

– Dayıcığım bir defa olsun bana inanınız.

Cemil Bey bu sözden pek etkilenmiş olacaktı.

Bilge, Necibe Hanım'dan çok memnundu. Kıza bir etek diken ve bir de ayakkabı alan Necibe Hanım, kız evlat sahibi olmadığı için bu öksüz ve yetim kıza pek özen gösteriyordu. Cemil Bey yeğeninin rahatının yerinde olduğunu görünce, onu yine ev sahiplerine bıraktı. Kız her gün karşı daireye geçerek kediye ve kuşlara bakıyordu. Bu evde onun için televizyon seyretmek, rahat uyumak imkânı da vardı.

UYGUNSUZ BİR AİLE

Candar lisenin son sınıfının derslerine hazırlanıyordu. Bekir Bey bir de Fransız dul bir kadın bulmuştu. Oğluna yabancı dil öğretiyordu. Felçli çocuk artık on yedi yaşına gelmiş ve tekerlekli koltuğu dolduracak kadar irileşmişti.

Bilge onlarda kalmıştı. Ortaokulu onların yanında

bitiren kız aileye fazla yük olmak istememiş ve teklif edildiği hâlde liseye gitmemişti.

Dayısının evinde ve yengesinin kahrını çekerek yıpranmış olan kız iki yıl içinde kendisini toparlamış, hayli güzel bir kız olmuştu. Buna rağmen Bilge çok mahcuptu. Çıkıp gitmek istemişti fakat nereye, hiç kimsesi yoktu ki.

Dayıları dairede ne varsa yavaş yavaş taşımışlar ve işe yaramaz bir iki koltuk bırakmışlardı.

Bekir Bey dört aylık ev kirası için bankaya gittiği zaman Cemil Bey'in bir kazaya uğrayıp öldüğünü öğrenmişti.

Bilge'nin anlattığına göre Selma yengesi ile onun kızı, yalnız lüks hayat yaşamakla kalmamış, bazı lokallere, barlara ana kız gitmiş, türlü hâller gelmişti başlarına.

Kız anlatıyor ve,

– Anneciğimden kalan elmaslar vardı, diyordu. Dayım bunları bankadaki kasasına götürmüştü, onlar da yengemin eline geçmiştir.

Bekir Bey kıza,

– Evlâdım, dedi. Bazı felaketlerin saadet getirdiğini söylerler. Dayın seni ne kadar korusa, bu yengenin elinde helak olacaktın. Bak biz de kız evlat hasreti çekiyoruz. Artık bizim kızımızsın, sen ağabeyine de bakar onu teselli edersin.

Bilge giyinip kuşanıyor, içindeki garipliği yenmeye çalışıyor, Necibe Hanım'a yardım ediyordu.

Bilge hep kötü şeyler anlatıyordu. İşine bağlı

olan dayısı eve vaktinde gelirmiş ama karısı ve kızını bulamazmış. Kavga gürültü hiçbir zaman eksik olmazmış, Cemil Bey ayrılmak istermiş ama kadın bir türlü ayrılmıyormuş. Çok ağır tazminat istiyormuş.

Bilge zaten dayısının evinde çok çalıştırılmış ve ev işlerini öğrenmişti.

Necibe Hanım onu hiç sıkmıyordu. Doğrusu Necibe Hanım'a da çok yararı dokunuyordu.

Üç odadan birini de Bilge'ye vermişlerdi. Onun elbise dolabı, karyolası, masası, şifonyeri vardı. Bu onun ilk defa gördüğü bir mutluluktu.

Bilge, Bekir Bey'in kahvesini getirdiği zaman adamcağız hem teşekkür ediyor hem kızı yanına oturtup sohbet ediyordu.

Öğretmenlerden biri geldiği zaman, Bilge hem onlara istedikleri şeyleri hazırlıyor, hem ortaya çekilmiş masanın bir yanına oturarak dersi dinliyordu.

Candar mandolinini bir tarafa bırakarak tambur çalmaya başlamıştı. Bu daha ağır başlı, daha etkili bir sazdı. Bunda da kısa bir sürede başarılı olmuş, en ağır şarkıları çalmaya başlamıştı. Bu arada Bilge, hocanın isteği ile bu şarkılardan bazısını okuyordu. Kızın biraz mahzun ama hoş ve nazlı bir sesi vardı. Bazı eski şarkıları, hoca teklif etmeden önce Bilge mırıldanıyor, hoca bunu nereden öğrendiğini sorarsa,

Bilge:

– Annem ölmeden önce mutfakta iş görürken bunu da söylerdi, diyordu. O zamandan aklımda kalmış.

Bilge'nin neyin nesi olduğunu ancak nüfus

kâğıdında yazılı olduğu kadar biliyorlardı ve kızı üzmemek için sormuyorlardı.

On dört yaşında bir kızdı ve artık tam bir genç kız görünümüne bürünmüştü. Necibe Hanım'ı ziyarete gelen komşular, onu hayranlıkla seyreder ve içlerini çekerlerdi.

– Ah gençlik ah, bu çağları biz de yaşadık.

Necibe Hanım, oğlunu kısa bir süre için yalnız bırakıp iki komşu ziyaretine gidebiliyordu. Bu arada Bilge, Candar'ın odasında kalıyordu. Felçli delikanlının resim yapmaya hevesi ve becerisi vardı. Bir ara Bilge'nin resmini yapmış, bunu her gören çok beğenmişti. Yavaş yavaş bir albüm yapmaya başladı. Annesinin, babasının resimlerinden başka küçük resimlere bakarak bazı tanınmış insanların da resimlerini yapıyordu.

Çoğu zaman mutfak balkonuna veya arka odalardan birine giderek pencerelerden değişik manzaralar seyrediyordu.

Balkonda, büyük saksılar içinde güller, çeşitli çiçekler vardı.

Annesi çiçeği çok seviyordu.

Yine bazen, Candar kızın kendisine getirdiği bir meyveyi alırken onun elini tutuyor, iki eli arasında sıkıyordu.

– Bilge ne güzel oldu ellerin. Seni ilk gördüğüm zaman haşlanmış gibi kızarmıştı.

Bilge kızararak,

– Anneniz bana hep eldivenle iş gördürüyor, di-

yordu. Yengem kaynar suya elimi soktururdu, makine varken çamaşırlarını elimde yıkatırdı.

Ve içini çekiyordu.

Candar eskisi kadar hayatından şikâyet etmiyordu. Artık kaderine teslim olmuş gibiydi. İleride ne olacağını düşünüyordu. Ona bir meşguliyet, oturduğu yerde saatlerini geçirecek bir iş lazımdı.

Sofrada bu konuşulduğu zaman Bekir Bey,

– Para kazanmak zorunda değilsin oğlum, diyordu. Bugüne kadar kiralardan aldığımız paralar hep bankaya yattı. Bir süre daha bu para artmaya devam edecek. Kimseye muhtaç olmayacaksın.

Daha başka konuşulmayan, söylenmeyen ihtiyaçlar vardı. Yaşamak için bunlar gerekliydi. Ana ve baba bunu da düşünüyorlardı. Bu sakat çocuğu bırakıp öleceklerdi, o zaman ne olacaktı.

Bazen bunu gizlice Bilge'ye söylediği zaman kız,

– Benim kimim var teyzeciğim, diyordu. Allah, sizlere ömür versin. Ben ağabeyime bakarım.

– Kızım, diyordu Necibe Hanım, ben senin hayatını böyle yarım bir adama bağlayarak karartmak istemem. Kolay değil ona bakmak.

– Haklısınız ama ben onun istediklerine, bunalımlarına alıştım. Ona bakmazsam nereye giderim, ne yapabilirim!?

Bu iyi bir düşünce idi ama Necibe Hanım da bu güzel ve kimsesiz kıza kıyamıyordu. Bir felçli evlada bağlanıp onunla birlikte kahrolmanın tadını çok iyi biliyordu.

Allah'tan onun için kendisine ömür istiyor,

– Allah'ım, diyordu. Şu zavallı oğlumu ortada bıraktırma bana. Ben ondan şikâyetçi değilim.

Tahta evde otururlarken Bekir Bey oğluna, yuvarlak odunlardan bir parmak kalınlığında tekerlekler keser, ortasını delerek dört tekerlekli araba yapardı. Ne yazık ki Candar bu araba ile oynayamaz ve,

– Anne, derdi. Sen bu arabayı yolda oynayan çocuklara ver. Onlar bu arabada birbirlerini çekerler, ben cumbadan bakarım.

O zaman Bekir Bey tapuda memurdu henüz sicil muhafızı olmamıştı. Olduğu zaman da bugün yakın dostluk kuran komşular onun böyle bir aşamaya geldiğini anlamazlardı. Yönetici bir şeyler söylüyor,

– Bekir Efendi hafız mı olmuş?

– Hafız değil, sicil muhafızı, diyordu Necibe Hanım.

– Ne demek o? Yani bekçilik mi yapıyor?

– Alım satım işlerine bakıyor.

– Ha anladım. Hamal tellallığı yapıyor.

– Anlamak istemiyorsunuz, nasıl isterseniz öyle konuşun.

– Ayol muhafız diyorsun, alım satım işlerine bakıyor diyorsun, ne bileyim ben? Bunda darılacak ne var.

İşte bu yüzden Necibe Hanım kimseyi evine çağırmaz, sonra da kimseye gitmezdi.

Bedri Bey tahta evin yanındaki arsayı alıp da Bekir Bey'in ne işte olduğunu anlamadan kimse adamcağızı Bekir efendilikten çıkaramamıştı.

Şimdi bu varlıklarını çekemeyenler içlerini çekiyor, "Biz onun Bekir efendiliğini de biliriz." diyorlardı.

Ama bu Candar apartmanında en iyi yaşayan, komşulara az çok yardımda bulunan, vardan yoktan anlayan onlardı. Paralı pullu bir adam olan Bedri Bey, ondan söz ederken,

– Hiç kibri yok adamın, derdi. Komşuların yapmadığı kalmadı.

Çünkü o hakiki bir beyefendiydi.

Cemil Bey ölmüş gitmiş, dört aylık kirayı da birlikte götürmüş, elektrik, su yakacak gibi borçlar bırakmış, hatta bazı esnafa olan borçları da Bekir Bey ödemişti.

Bunu takdir eden sadece Bilge idi. Bu nedenle her fırsatta Bekir Bey'in elini öpüyor ve her şey için ona teşekkür ediyordu.

Şimdi kızın birkaç çeşit giyip çıkarabileceği giysisi vardı. Eskiden hiç yeni ayakkabısı olmuyordu, bunu evdekilere de anlatıyordu.

– Yengem, kızının eski ayakkabılarını bana verirdi. Sözde hoşuma gidiyordu. Yüksek topuklu ayakkabı için öğretmenler bana söylenirlerdi. Zaten giydiklerim ayaklarıma büyük gelir, ucuna bir şeyler koyardım.

Bazen Candar:

– Bilge, diyordu. Keşke benim de ayaklarım olsa da çıplak gezsem çamurların içinde. Sen Tanrı'nın verdiklerine şükret.

– Ağabey, diyordu. Ben Allah'tan değil, onların bana yaptıkları eziyetten şikâyet ediyorum. Dayım

benim için para verirdi Selma Hanım'a. Oda gider, kumar oynar, çantasında bir kuruş kalmaz, sabaha karşı dayım nerede kaldığını sorunca sorma başıma gelenleri derdi. Ayağım kaydı, mağazanın vitrinine çarptım. Koskoca cam şangır şungur kırılmaz mı?

Dayım bıkmış usanmıştı artık. "Tamam tamam! Bütün paralarını kumara kaptırdın, kabahat sende değil bende." derdi.

Birkaç yıldan beri davalıydılar, dayım usanmıştı artık.

BEKİR BEY'DEN SONRA

Adamcağızın ölümü aileyi çok sarsmıştı. Bir kalp krizi onu vazife başında alıp götürmüştü.

Necibe Hanım oğlunu teselli için canını dişine takmıştı ama bir iki gün içinde kendisi de erimiş, gizli gizli ağlamıştı.

Bu acıklı fırtına da geçti. Bekir Bey böyle bir felaketi önceden sezmiş olacak ki bankadaki hesabını eşinin üstüne yaptırmıştı.

Candar, bir süre bu ağır matemin altında ezilmiş

gibi kaldı. Sonra babasının yığınla alıp getirdiği kitaplara daldı. Odasının duvarlarının bütün yüzü tamamıyla kütüphane hâlini almıştı. Tarihler, ansiklopediler, haritalar, edebi eserler hepsi vardı. Bunların arasında yemek yediği içtiği oluyordu.

Necibe Hanım son bir gayretle idareyi ele aldı. Bedri Bey'in de yardımı ile veraset ilamını aldı. Bekir Bey'den kendisine dul maaşı bağlandı.

Olayın üzerinden bir kış geçti, baharla birlikte onlar da kendilerine geldiler ve yaşamlarını sürdürdüler.

Candar, lise imtihanlarını vermişti. Şimdi lisan dersi alıyor ve bunu hayli ilerletiyordu. Tambur için de yaşlı bir adam geliyordu.

Bu meşguliyetler dışında Candar bazen resim yapıyor, bazen televizyon seyrediyordu.

Yemek sofrasında Bekir Bey'in yeri de boş kalmıştı. Şimdi üçü bir arada yemek yiyorlardı.

Bilge, Necibe Hanım'a elinden geldiği kadar yardım ediyor, ona ortalık hizmeti bırakmıyordu.

Necibe Hanım ölümden çok korkuyordu. Yarım bir insan olan oğlunu nasıl bırakacaktı.

Bu üzüntüsünü gören Bilge,

– Allah gecinden versin teyze, diyordu. Sizin yerinizi tutamam ama ben elimden geldiği kadar ağabeyime bakarım.

Candar yirmi yaşına gelmişti. Kız da on yedi yaşındaydı ve şimdi mükemmel bir genç kızdı. Necibe Hanım'ın dili bir türlü varıp da kıza oğluna varmasını söyleyemiyordu. Zaten Candar'da da böyle bir isteğe

ait belirtiler yoktu. Tamamıyla içine kapanmıştı.

İçinde babasının acısı azalıp küllendikten sonra, Candar tekrar bir bunalıma düşmüştü. Babasının yerine kendisinin ölmesi gerektiğini söylüyor, bazen saatlerce bir yerde durup düşünüyor, yemek yemediği oluyordu. Bazen Bilge'ye de bağırıyor, kendisini yalnız bırakmasını söylüyordu.

Bir aralık annesine söylenmişti.

– Bu kızı yollama benim yanıma.

– Canını mı sıkıyor?

– Evet, etrafımda dolaşmasını istemiyorum. Nasıl olsa bir gün gidecek.

– Nereye gidecek?

– Nereye olacak, evlenip gidecek.

– Kızın hiç öyle bir niyeti yok.

– Bugün yoksa yarın olur.

Kız gücenip ağlıyor, Necibe Hanım onu bir köşeye çekip,

– Kızım, diyordu. Sen bunun o parlamalarına aldırma. O sana denk bir erkek olmadığı için seni görmek istemiyor.

Bir gün kız dayanamamış,

– Teyzeciğim, demişti. Beni istedi de varmadım mı?

Necibe Hanım'ın içi acıdı.

– Kalbinin temizliğini biliyorum, dedi. Ama onun şimdiye kadar hiçbir kız arkadaşı olmadı. Bir sen oldun. Sonra çok çekici bir kızsın. Seni çok beğeniyor ama dili varıp söyleyemiyor.

Bilge de on sekizine gelmişti. Karamsar olmak, kederlere kapılmak, kara düşüncelere sapmak istemiyordu. Kendi hâline bırakılsa, sıkılmasa, şarkılar söyleyecek, kahkahalar atacak nedenler bulacaktı.

Bir iyi vaktinde Candar'a açılmıştı.

– Ağabey, annen de çok üzülüyor. Hayatı olduğu gibi kabul etmek gerek. Hiçbir şey olmasa paranız var, kimseye muhtaç değilsiniz. İş elde, ayakta, gözde değil, ruhtadır.

– Senin elin ayağın sağlam da böyle konuşması kolay. Para bir işe yaramıyor.

– Öyle ama para insanı başkalarının eline bakmaktan kurtarır. Var olduğunu gördüğün her şey, el, ayak, bacak hepsi toprağın malı. İnsan ruhu ile yaşıyor.

– Senin bir şikâyetin var ki böyle konuşuyorsun.

– Benim şikâyetim senin karamsarlığın. Annen de çok üzülüyor. Sana hak vermiyor değilim. Ama felçli bir evladın, sakat bir çocuğun onlara verdiği çaresizliği düşün. Senin çektiğini onlar da çekiyor. Annen hep bir ihmalin cezasını çekiyor, gizli gizli ağlıyor. Altı yıl oldu, beni gereksiz bir eşya gibi burada size bırakıp kaçtılar. Ailenize yük oldum. Bir tek tesellim annene yardım edip onun hayatını biraz tatlılaştırmak.

Kız güzeldi, cazibeliydi ve gözlerinde yaşlar vardı. Candar onun manzarası karşısında zaman zaman kendisini unutuyordu.

– Sen bu eve bir neşe, bir canlılık getirdin. Sen bana bakma. Şarkı söyle, kahkahalar at, sesinin

etkisi altında kalırım, hiçbir şey yapmasam kendimi unutup senin sesine dalarım.

Bunlar hep beğenmenin dokunaklı sözleriydi.

Bazen Candar sesleniyor ve,

– Beni burada unuttunuz mu, diyordu. Yapayalnız ölmemi mi bekliyorsunuz?

Kız koşarak geliyor ve,

– Bana seslenmeni bekliyordum, ağabey diyordu. Bana git dedin, onun için gittim. Hiç anlamıyorsun. Buralarda olmamı istemiyorsun.

– Sen kalıcılardan değilsin Bilge. Bir gün çekip gideceksin. Beni alıştırma, senden sonrasını düşün.

– Benim bir yere gideceğim yok.

– Boş lakırtı bunlar. Bana acımanı istemiyorum.

– Acımıyorum ağabey.

– Ama ben senin hayatına, gençliğine, fedakârlığına acıyorum. Yaşamak, gülmek senin de hakkın.

– Ben hakkımı sizlerle paylaşmak isterim. Sizlerle birlikte olmak benim kaderimmiş. Bundan da çok memnunum. Benim isteklerimi kabul etsen daha da mutlu oluruz.

– Neymiş senin o güzel isteklerin.

– Bir araba alalım, derim. Haftada bir iki defa çıkar, dolaşırız.

– Kim kullanacak arabayı?

– Bazı firmalar ayaklarını kullanamayanlar için araba getiriyorlarmış. Bütün mekanizmalar direksiyonda. Kapımızı çekeriz, anahtarı cebimize koyarız, istediğimiz yerde dolaşırız.

– Ben böyle bir araba almak istemem.

– Normal araba alalım, ben kullanırım.

– Trafik dersleri alacaksın öyle mi?

– Apartmanda yaşlı başlı şoförler var. Hep birlikte çıkarız. Ben de öğrenirim, ehliyet alırım.

– Beni gezdireceksin öyle mi?

– Sen beni gezdiremezsen ben seni gezdiririm ağabey.

Kiralar geliyordu. Evde, köşe bucak para doluydu. Her ay bir milyon lira kira geliyordu.

En iyi giyinen, en iyi yiyen, en rahat yaşayan onlardı. Bilge'nin elbise dolabında takım takım giysiler, her giysinin ayrı ayakkabısı vardı. Kızın nazik bileklerinde, daima bir iki bilezik, masum boynunda altın bir zincir veya iki sıra inci bulunuyordu.

Candar, kızın boynunda ısınan bu incileri bazen tutar, parmaklarında ovalar sonra bırakırdı. Bu sırada Bilge ona doğru biraz eğilirdi.

Necibe Hanım ne zaman bankaya gitmek için onları yalnız bıraksa dönüşünde muhakkak Bilge'ye bir hediye alırdı. O bankaya para çekmek için değil, artan parayı yatırmaya veya hesap tazelemeye giderdi. Her defasında da gitmesiyle gelmesi bir olurdu.

Yalnız kalmak Candar'a garip bir duygu verirdi. Daima yürüyecek bir insan gibi ayağına uzun pantolon ve sıska ayaklarına ayakkabı giyerdi. Bu hâliyle onu görebilenler yürüyebileceğini sanırdı. Dizlerine kadar bütün vücudu ve kolları çok sağlamdı. Bazen balkona çıkarlar, Candar orada, arabasından inip

Bilge'nin yardımı ile hasır koltuğa otururdu. Necibe Hanım gelirken onları balkonda görür ve elini sallardı.

Candar, kızın kendisi ile meşgul olmasından annesine şikâyet ediyor ama kızın yüzüne karşı bir şey söylemiyordu. Hatta bir süre yalnız kalsa kız geldiği zaman,

– Farkında mısın, diyordu. Burada unutulmuş sakat bir adam var.

Eskiden bu sakatlığı ağzına almazken şimdi sık sık tekrarlıyordu. Pencere önündeyken, caddeye bakarken bir dilenci geçse veya sırtında yükle bir adam görse,

– Bilge diyordu, bak ne mutlu insanlar. Bütün vücutları sağlam. İstedikleri yere gidiyor, hatta ağır şeyleri kaldırıyorlar. Ben kendi vücudumu kaldırmaktan acizim.

Bilge, böyle konuşmalarda ihtiyatlı davranıyordu.

– Ağabey, gözleri görmeyenler, derin ve sonsuz bir karanlık içinde yaşayan insanlar da var.

– Vardır, diyordu Candar. Ama onlar erişemeyecekleri güzel şeyleri de görmeden yaşıyorlar.

– Ağabey, senin erişemeyeceğin güzel bir şey var mı? Sen her şeyi satın alabilirsin.

– Öyle konuşma, Bilge. Ben keşke çok fakir bir aileden olsaydım, o zaman ufak tefek isteklere kavuşmak beni mutlu edebilirdi.

– Hayatı bu açıdan görme ağabey. Düzenli yaşayan yalnız kafadır ve insanın bedeni bir taşıyıcı araç gibidir.

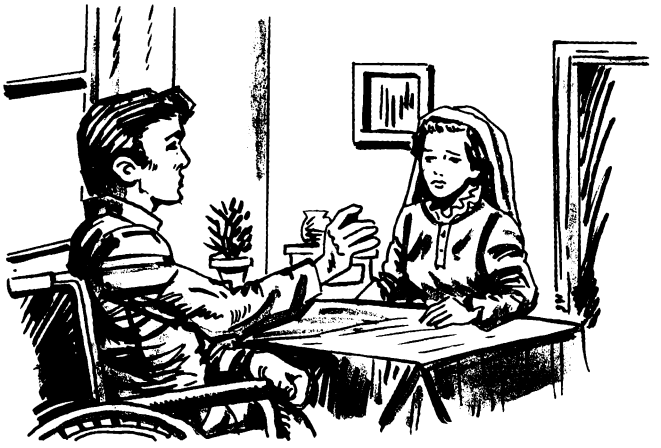
Bazen koltuk değneklerinin arasında sallanarak yürümeye çalışan bu genç adam, sakat insanlarla bir arada bulunmak ve görüşmek istemezdi.

Babası kendisini kucağına alıp parktaki salıncağa bindiği zaman, ona sataşan çocuklu kadının neler söylediğini hatırlıyordu.

Hatta bir ara annesi onu çocuk arabasıyla hava alması için sokağa çıkardığı zaman genç bir kadın söylenmişti:

– Hanım, bırak çocuk yürüsün, koşsun. Arabada gezdirmeye hevesin varsa bir tane daha doğur.

SAKATLAR

Necibe Hanım pek yaşlı bir kadın değildi. Fakat oğlunu evlendirmeden ölebileceğini düşünerek huzursuzluk içinde yaşıyordu. Ara sıra ana oğul arasında sakatlıklara ait münakaşalar olmuyor değildi. Necibe Hanım da oğlunun çektiği ıstırabı biliyordu. Bazen üç kişilik aile sofrasında bile bu konuşulurdu.

Candar evden çıkmak, insanların arasına karışmak istemiyordu. Odası yığınla kitap ve ses makineleriyle dolmuştu. O bunların arasında ölüp gitmek istiyordu.

Bilge için apartmandan ve yakın yerlerden talipler çıkıyordu. Nadiren sokağa çıkan kızı isteyenler oluyordu. Hatta onu yolda tutarak oğulları ve kardeşleri için isteyenler oluyordu. Bilge, çoğu zaman,

– Ben kendim hakkında bir karar veremem, diyordu. Onlar bana çok emek verdiler. Teyzemi nasıl yalnız bırakabilirim.

Bir kadın ona acımıştı.

– Yavrum, inci gibi kızsın, senin yüzün tutmaz. O sakat adama almaya kalkarlarsa ne diyeceksin.

Bilge bu söze,

– Tabii kabul ederim, demişti.

– Kızım senin hiç zevkin, gençliğin, ümitlerin, hayallerin yok mu?

– Ben içine düştüğüm bu aile yuvasının dışında bir yaşantı aramıyorum. Bana kucak açan bu ailenin sağlayacağı yaşantı bana yeter.

– Yazık olmuş sana kızım, beynini yıkamışlar.

Bilge'ye bunları söyleyen kadın, Necibe Hanım'a da çıtlattı.

– Bu genç kızı oğlunuza harcamak, hiç mi vicdanınızı sızlatmayacak?

Necibe Hanım şaşırmış fakat konuşmayı işiten kız içeriye girerek,

– Asıl siz başkalarının beynini yıkamaya kalkmayınız, demişti. Bugüne kadar bana tek bir kelime söylemediler. Söylemiş olsalar da artık ortada bir mesele kalmaz, ben Candar Bey'le evlenirdim.

Salondaki bu konuşma biraz yüksek sesle yapılmış ve Candar da bunu odasından işitmişti.

Kızın tatlı sesi, hırçınca konuşması onun içine işlemiş ama bundan âdeta bir sevinç duymuştu.

Bu işin acılarını her yönüyle tatmıştı. Bir tekerlekli

koltuğa mahkûm olarak yaşamak onu yıkmıştı. Böyle yarım insanların da okuyup yazacağını, yetişebileceğini göstermek için okumuş, tambur çalmış, resim yapmış ve hayli ileriye gitmişti.

Her şeye rağmen iki kişi arasına çıkmaktan, her çeşit insana hatta çocuklara görünmekten çekinmişti. Sakatlığı, yarımlığı kabul etmişti. Fakat insanların ne dereceye kadar duygusal olduklarını anlatmak ister gibi hiç sıkılmadan, "zavallı" demelerini kaldıramıyordu.

Yığınla kitap vardı odasında. Sakatlardan söz eden ve onların eğitimlerinden bahseden kitaplar.

Sakatlar için özürlü diyorlardı. Fakat özür belki ruhsal bir kusur, bir insanın hatası, bir hareket tarzı idi. Özür dilerdi insanlar. Bir suçlarını itiraf eder gibi. Sapasağlam oldukları hâlde mazeretlerini beyan ederlerdi. Geçici bir hastalık, bir engel özürdü. Ama bedensel eksiklikler, körlük, sağırlık, dilsizlik, topallık, yaradılış bozukluğu özür değil sakatlıktı.

Kadının bu saygısızca konuşmasına karşı o gece, akşam yemeğinde,

– Duydum Bilge, komşu kadının saygısızca konuşmasına çok büyük bir fedakârlıkla cevap verdin. Ama ne annem sana kıyabilir ne de ben seni bu sakat hayatıma ortak edebilirim.

Bilge hiç düşünmemişti.

– Ağabey beni beğenmiyor musun?

– Beğenilmeyecek nen var kardeşim.

– Beni hiç sevmiyor musun?

– Bu kadar iyi olan seni sevmemek mümkün mü?

– O hâlde mesele yok ağabey. Ben seninle evleneceğim. Bu evliliği kabul etmezsen senin yanında hastabakıcı olarak yaşayacağım.

– Sana günah değil mi?

– Hayır, burada bu evde her şey var. Sizlerin dışınıza çıkmak istemiyorum. Ben sizinle kalacağım ve evlenirsek memnun olurum.

Necibe Hanım sofrada ağlamıştı.

On dokuz yaşına gelmişti Bilge. Aydınlık, neşeli, gülmeye hevesli, karamsarlıktan kaçan bir kızdı.

Bu konuşmadan sonra Bedri Bey, Necibe Hanım'ın isteği üzerine güzel bir otomobil almış ve bütün işlemleri Bilge'nin üzerine yapmıştı. Bir iki gün, artık evine kapanmış olan Bedri Bey, ana oğlu arkada otururlarken Bilge'ye direksiyon dersi verdi.

Daha sonra yaz süresince bu alıştırmalara devam ettiler. Bilge zeki ve kafası işleyen bir kızdı.

Bedri Bey'in beraberliğinde ehliyet sınavına girmiş, ikinci defasında ehliyet almıştı. Apartmanın önünde, Bilge'nin arabasına da yer ayrılmıştı.

Haftada bir gün iki arabayla birlikte gezmeye gidiyorlardı. Bazen bankaya da birlikte gittikleri oluyordu. Bilge gider, işini görür, gelip direksiyona geçerdi.

Gittikleri kır gazinolarında, çay bahçelerinde kesik kolunu uzatıp dilenen insanlara rastlıyorlardı. Aldıkları sadakalar onları mutlu ediyordu. Bacakları koltuk değnekleri arasında sallanarak veya elleriyle yürüyerek piyango bileti satanlar da oluyordu. Bu insanlar hayatlarını böyle çalışarak veya dilenerek

kazanıyorlardı. Ama hepsi evlerinde kapalı ve ailelerinin içinde bir zavallı olarak yaşıyorlardı.

Bazen Bedri Bey anlatıyordu:

– Hayatı olduğu gibi kabul edenler de var. Yürüyemeyenler için açılmış okullar var. Dilsizler ki bunların çoğu kulakları duymadığı için konuşamazlar, onlar için de açılmış okullar var. Onlar bu sessiz dünyaları içinde işaretlerle konuşarak oyunlar oynuyor ve yaşantılarından memnun görünüyorlar.

Evlerinde artık bir telefon vardı. Candar gazetelerde okuduğu bir sakat oğlana yardım isteyen yazıları dikkatle okuyordu. Bir tekerlekli koltuk, bir koltuk değneği, dul ve cahil bir kadının eline kalmış inmeli bir çocuğa yardım ediyordu. Bu arada kendi gayretleriyle yaşayanlara da rastlıyordu. Mesela inmeli bir kız, arkadaşlarının yardımı ile lisede okuyordu. İki genç bankada oturdukları yerde çalışıyordu.

Bu gibi insanlar için kurulmuş derneklere de yardım yapılıyordu.

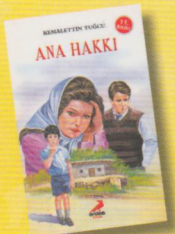
Herhangi bir gazete hayırsever bir vatandaşın yardımından bahsettikçe, yardım isteyenler artıyor, "Bana da bana da" diyorlardı.

Candar yarım bir insandı ama yalnızlığa ve ihtiyaçlara dayanamamıştı. Evlerinde yapılan bir nikâhtan sonra, balayı gezisi için ayırdıkları beş milyon lira kadar parayı düşkünler evine bağışlamışlardı.

Bu birleşmeden sonra Candar annesine,

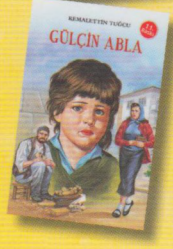
– Allah, sakat ve fakir olanların yardımcısı olsun, diyordu.

KEMALETTİN TUĞCU, 1922 yılında İstanbul'da doğdu. 1996 yılında vefat etti. Küçük yaşlarda yazmaya başladı. Sevgi ve merhamet gibi insani duyguları içeren kitaplar kaleme aldı. 400'e yakın eser veren Tuğcu, kitaplarında çocukların ve yaşlı insanların hüzünlerini, ümitlerini ve heyecanlarını işledi. Bu çalışmalarıyla Türkiye'nin çocuklar tarafından en çok okunan yazarı oldu.Yayınevimiz de sizler için 20 kitaptan oluşan bir Kemalettin Tuğcu dizisi hazırladı.

KEMALETTİN TUĞCU'DAN SEÇMELER

1. Ana Hakkı
2. Ceylanlı Bahçe
3. Çifte Kumrular
4. Çingene Kızı
5. Çocuk Hırsızları
6. Dede ile Torun
7. Deniz Kızı
8. Eski Bir Masal
9. Gece Kuşları
10. Gülçin Abla
11. Hırdavatçı Dede
12. İçler Acısı
13. Kolsuz Bebek
14. Mercan Kolye
15. Mine'nin Arkadaşı
16. Ninelerin Ninesi
17. Sakat Çocuk
18. Son Çocuk
19. Şehir Çocuğu
20. Uğurlu Çocuk

9 789755 010304
erdemyayinlari.com
erdem çocuk
çöp oğlanları
minik ada
umo